

SÖDERMANLANDS
NYHETER

Den infrusna presenten

Gurra, som är en bekant till Pyttan, bor i samma hus som Berra. Berra har en sväger som har en bror som skulle fylla 50 år. Berra berättade för Gurra att svågern hade ett väldigt huvudbröj när han skulle hitta på en lämplig present. I likhet med de flesta 50-åringar hade Berras svägers bror hunnit skaffa sej det mesta. — Men — tänkte Berra sväger — någonting att äta skulle man ju kunna tänka sej. Och det måste i så fall bli kalkon, för det är det bästa brorsn vet.

Det hände sej omkring juletid, så det passade bra på så sätt också, tyckte Berras sväger, och inköpte en kalkon. En stor en — och dyr.

Men — sa Berras sväger till Berra — ingen människa fyller 50 mer än en gång i sitt liv. Så kalkonen fick kosta vad den måste kosta.

Berras sväger tog låget till Stockholm. För där bodde brorsn hans. Godbiten hade han med sej, prydligt inslagen. På samma gata som Berras svägers bror bodde, bodde ännu en bror. Och han skulle givetvis också gå på 50-årsuppvaktning. Så Berras sväger gjorde en avstiek-

are diot för han tyckte att dom kunde göra sällskap.

När Berras sväger väl stod innanför dörren med sitt stora paket i famnen, tyckte han att han ville förklara sej. Så han sa:

— Jag har en kalkon med mej!
— Va bra, sa svägerskan. Den ska jag ta hand om med det samma.

Och raskt befrjade hon Berras sväger — som också var hennes sväger — från den dyrbara bördan. Och stoppade ned den i fryshölen. Berras sväger blev så puff att han inte kom sej för med att protesterade med det samma. Och efter två minuter var det för sent — liksom. Det skulle ha blivit genant både för honom själv och svägerskan, tyckte han.

Så gjorde man då sällskap till huset där 50-åringen bodde. Och svägers bror och svägerska bar på ett stort, fint paket som skulle överlämnas till jubilarern. Men Berras sväger — han kom tomhänt.

Berättade Gurra att Berra berättade att sväger talat om.

PUPSI PÄRONSKROTT

Dagsrimmet

HEJ PÅSE!

Numera slipper man faktiskt att äsa att slarvigt man packar i Snabbet sin påse. Att slösa med kassar för slask och för släng stänjades bäst med en avgiftspeng.

Pupsi P

Något om sommaren

SÅ ÄR DÅ SOMMAREN på väg till slut ändå; liksom ystert hopande emot oss på lättsamma, sandalprydda fötter. Är det inte underbart? flåsar varenda människa man träffar. Hur så? säger jag som alltid bråkar. Ja men visst är det skönt med sol och låta kläder och salt! Allt blir ju så mycket lättare! Livet leker, känner du inte det?!

Nej, svarar jag alltid sanningsenligt. Jag har aldrig tyckt att livet lekt. Och jag förstär inte denna hysteriska sommartillbedjan i vårt avlånga tempel, förlåt, land. Eller rättare sagt; vill inte förstå...

OM DET ÄR MENINGEN att vi är födda till att leva bara några fuffiga månader om året, då kan det hela vara tycker jag. Om sommaren och semestern är det enda mål vi i stor pågå och hård strävan vill nå, då säger jag pass och lägger korten.

Våra reaktioner visar klart två saker: 1) Norden är ett geografiskt område som aldrig någonsin varit tänkt för människor att bo i. 2) Ingenting påminner så om vår futtighet som just sommaren.

FÖR ATT UNDIKA missförstånd skall vissa saker först spikas... Jag älskar sommaren, solen, värmen, baden, bristen på kläder, glädjen... Visst gör jag det. Dvs om allt annat också är som det ska. Om jag inte — vilket varit fallet somliga somrar — har en ihållande snuva, uppehåller mig på myggtätt område, har en svart sorg, har för lite pengar, har svårt för att sova osv. För det är med sommaren som med alla andra tider på året, ansiktena är många. Solen behöver inte lysa bara för att den gör det. Om ni förstär...

Men; vartenda år pågår det en ohämnad psykning inför sommaren. Man SKA tycka att allt är så underbart, prompt skall man brista ut i lovsånger och klä sig i bermudashorts, solbrillor och bekymmerslöshet så fort den första solguttan gnider sig mot näsan.

VISST, VISA GLÄDJE bara. Gör det! Men tvinga den inte på andra. Det räcker med så mycket annat runt omkring som liksom tittar uppfordrande på en. Grannens petunior till exempel. En öm försyn har försett mig med en ställig bostad med vidhängande terrass. Vad jag också är välför-

sedd med är grannar med exakt likadana terrasser. Det vill säga; deras prunkar, det gör inte min. Därför är sommaren en pågå. På alla andra terrasser prunkar det som sagt; om nätterna hör jag hur det smäller av knoppar som brister. Grannarnas terrasser är fullkomliga hav av läckra färger, välmående blomlådor, ja to m tunnor med träd i.

En pelargonika orkar jag med, inte mer. Därför låter jag också den vara och sitter på terrassen alldeles ensam. För jag menar att det är ingen idé att komma petandades med en växt eller ens tio, inte när grannarna har hela odlingar. Till sådana höjder kommer jag aldrig att nå, och då tycker jag att det lika gärna kan vara.

FÖRRA SOMMAREN kände jag mig tidvis så psykad att jag gick in och la mig bakom nerdragna gardiner. Ända tills försökskesen kom, vill säga. Hon var mycket vackrare än alla planter i världen. När hon kom in i mitt liv slogs dörren till terrassen åter upp. Jag placerade min "planta" i en stol, mitt på terrassen, och skruvade sen upp transistorn. Nyfikna grannar tittade ut, jag hälsade glatt viftande och Ingen kunde undgå att se henne. Föraktfullt fnös jag åt alla deras petunior och klängande grönska och agnade mig istället åt att själv klänga!

I år, ja i år har jag ingen "planta" att plantera i terrasstolen så nu har grannarna alla chanser att med hjälp av petuniorna återta makten.

Vad jag menar är alltså att sommaren är beroende av så mycket, även den. Sommaren är inte självklart underbar. Även om det kan synas som om hela Sverige bär på fallstolar, smörjer sig i sololja och leker med livet så är det inte så. Det finns många bakom nerdragna gardiner och många som har svårt med odlingarna.

BLUNDA, TANK och känn... Du är ensam i en svensk sommarstom småstad. Söndagssettermiddagen är dränkt i sol och tystnad. De kommunalt planterade pelargonikorna i vita betongklumpar stökar. Du inser plötsligt med en skärande klarhet att du är ensamast i världen.

Nu tittar du upp. Visst! Otyckt va? Sommare kan vara otäck den också. Det var bara det jag ville säga innan du tar dödsföraktande skull ut i det västade. U.S. DERBARA Sommarsverige.

CLOTTE

Pyttan till Clotte

USCH, vilken sommarpessimist du är. Din svarta syn på sommaren beror tydligen på att du inte har pågon kvinnoplanta i stolen på din kala balkong i år. Att klänga på. Vartför har du inte det?

Din vackra planta från i fjol — var finns hon nu? Tyckte hon kanske att balkongen var för kal och ogästvänlig, att stolen var obekvämlig, att transistorn skällde. Och att grannarna glodde...

OCH INNANFÖR balkongen, Clotte! Hade du sugit upp de värsta dammtussarna innan hon kom, (eller hade du sparat dem till henne) renat kylskåpet från mögliga och skuggiga rester, plockat undan tomglas, diskat, städad bort kläder och annat från stolarna, gjort rent handfatet lagt ned båda damlocken och hängt fram rena handdukar. Att hemma hos en kysk ungarl behöva torra sej på en handduk som det redan är läppstift på känns nedslående. För att inte säga pyton!

Och sovrummet, Clotte — om det skulle hampa sej så — du HADE väl bäddat rent... Och själv var du väl sprayad, mummad, fönvågad och tigtad. Och allra viktigast — du börjar väl aldrig att klänga med ens!

JA, CLOTTE — jag tror att du vet hur en slipsten ska dras! Men det är det där med balkongen — jag vill råda dej att lägga ned möda och omsorg på den (och pengar). Förvandla den läskiga cementplattan till ett trivsamt sommarrum, en lummig oas. Utan insyn. (För eventuell klängning.)

Sedan kan alla som frestar slickor med frimärksamlingar, etsningar, plattor, smalfilm och annat gå hem och lägga sej (ensamma o. bre nåt gammalt över sej. Men du — du har bara att vinka med din balkong. Eller terrass — som den också kan kallas om den är av något större format.

När du väl har bärgat hem HENNE och placerat henne mitt i den lummiga grönskan, blir du aldrig av med henne igen. Hon fattar ju att du är en mysig kille som tar vara på — inte bara sommarens utan också livets möjligheter. Som ordnar allt på bästa sätt.

MORGONKAFFET som du bjuder henne på vid det lobellabrämade räcket i klockrankans hägn, kommer hon att uppskatta. För att inte tala om kvällsförfriskningen. Löykojorna doftar som mest förfriskt i kvällen.

Du kan försöka med rädisor i en låda också. Ingen flicka kan motstå nyskördade rädisor till ostbricken. Och tidigpotatis i en rymlig tunna. Men då måste du odla dill också. Annars haltar det.

Ett akvarium borde du ha. Åtminstone ett litet. Då kunde du ha småsill i det. Fast vattnet måste väl vara bra salt om det skall bli nån smak på den. Till nypotatisen. En apparat däremot skulle du nog inte få plats med. Därför gör det heller inget att alla fick lämna dem till potatisen i höstas — eller när det var.

SEDAN KAN DU ORDNA med infravärme i höst. Då får du glädje av ditt uterum långt fram i vinter. Om den blir mild. Sedan kan grannarna dina stå där bland sina nedfröna petunior och vara gröna själva. Av avund! Och du behöver kanske aldrig mera vara put på att det blir sommar varje år...

Om sedan utvecklingen blir så olycklig att du verkligen VILL bli av med henne — kvinnoplantan, så kan du sätta henne till att måla om balkongmöblerna. Det gjorde jag med min kille. Och då blev jag av med honom...

Lycka till önskar Pyttan gm PUPSI PÄRONSKROTT

Växtlighetens slav

NORMALT SETT borde varje skribent vara ständigt stadd i bugande för en läsekrets som lägger sig i. Frågan är om samma förhållande gäller när läsarna börjar lägga sig i ens rabatter!

Saken är den att jag då sommaren ännu var fårsk, skrev ett nått litet stycke som bli handlade om detta med grönskande balkonger. På några anspråkslösa rader antydde jag mitt bekymmer; detta att sitta på en tio meter lång terrass och bese grannarnas prunkande uterum och med smärtsam klarhet inse att det man själv på sin höjd skulle orka med är väl en enstaka pelargon.

Det var väl lite vemodigt så där, lite klagande kanske. Men att läsekretsen var så botaniskt intresserad som jag nu fått bevis för, det trodde jag ju aldrig!

PUPSI PÄRONSKROTT i SN tar priset. Hon tillskrev mig allihanda tips och råd; än var det lobellablommade räcken, än var det sådant som att njuta i klockrankans hägn. Att inte tala om när hon kom in på dill, rädisor och infravärme för vinterhalvåret. Jag lät mig psykas. Inköpte ett antal petunior, några hängglobellor och en pelargon. Vilket Pupsi fick reda på, av någon anledning.

HÄROMDAGEN ringde hon och sa att "nu måste du börja gödselvatna. så åk ut till en bonde och köp lite spillning och blanda sen till en fin, stärkande dryck".

Du nämner något om den stärkande doften fegis, tänkte jag. Denna Pupsi har ingen som helst känsla för att jag bor på sjunde våningen mitt i Stockholm och har cirka 5 000 grannar. Med, får man förutsätta, luktatnet i behåll.

Jag köpte en flaska "Blommagrant". De växer av det också. Tyvärr.

För nu skall jag berätta hur jag verkligen känner det. Här sitter jag, vemodigt betraktande begynnelsen till en botanisk trädgård och minns hur det var på den rabattlösa tiden. Då när man var fri att gå ut och ta en matbit med vänner efter dagens id. "Vad är det med dig?" frågar bekanta. "Jag måste hem till petuniorna", svarar jag och försvinner runt knuten.

DET ÄR ETT oerhört slitsamt liv detta. Vatten skall de ha. Och påtas bland, skall de. Plupp, säger det och så slår en petunialocka ut som jag skall ha bekymmer med.

För jag tycker ju att har jag nu skaffat mig denna anläggning så skall den skötas. Dessutom, "liv är liv" som faster Felicity brukar säga när man kommit på henne med att kommunicera med fittiga Lisan. Och liv skall man vara hos.

Nu kan det tyckas att detta med botanik är en egendomlig sysselsättning för en ung man i sina bästa år. Det tycker jag också. Det är absolut inte normalt att ge upp umgänget för tolv petuniors skull. Om det hade gällt ett trevligt fidekommiss eller en herrgårds-park skulle jag inte knystat för den sakens skull, men två blomlådor skall inte få terrorisera privatlivet. (Ja, tre är det egentligen, för invid väggen står ytterligare en vari dillen uppskäftigt reser sig mot himlen!)

Det finns heller ingen som mitt i sommaren vill överta vuxna petunior. Antingen så har folk redan så det räcker, eller så ler de förtretligt och säger att "jag vet hur det är, det är ett väldigt ansvar men jag är ledsen, jag kan verkligen inte hjälpa dig..."

EN AV VÅRT samhälls brister är bristen på jourhavande botaniker. Vissa kvällar när jag suttit där på terrassen och försökt lära mig njuta av prakten, har jag ånkt på mina glämnande vänner på en restaurangnågonstans. Förtvivlat har jag genomskött telefonkatalogen efter en jourhavande botaniker som kunde komma och avviva eländet. Själv är jag pacifist nämligen.

På något sätt har jag nu också börjat tro att jag är utsatt för förföljelse. Nyss kom en kollega och stack in huvudet i mitt arbetsrum här på jobbet och sa "du måste göra något för att pigga upp miljön här. Kan du inte ha lite blommor eller så?"

Jodå, han skall få se. Jag skall anlägga en artificiell gräsmatta och måla äpplen på väggarna! För nu har jag bestämt mig. Aldrig mer några kvävande biologiska utsvävningar för min del. I den mån det skall växa i blomlådorna nästa sommar, så kommer jag att hålla mig till svampar. Flugsvampar!

CLOTTE

Att dö ensam

□ EN MYCKET SOLIG DAG i början av juni kom jag att tänka på tant Olga. Jag träffade henne en natt för några år sedan. Just i början av juni föresten, efter en mycket het dag. Hon låg i en säng på en stor sjukhusmatt, och jag skulle den natten se till så att hon hade det bra.

Hon var mycket, mycket vackert. Ett stort, nästan vitt hår flöt ut på ludden. Hennes by var sått som på en ung flicka. Det var bara det där med ögonen. De var runda. Mycket, mycket runda.

Tidigare på kvällen hade sjukstämman talat om för mig att tant Olga var 94 år, 7-barnsmamma och mycket sjuk. Och så blev det mest ett stort, vackert rikt och att hon inte hade sagt ett ord sedan hon kommit in på sjukhuset tidigare på dagen. Hennes barn och släktingar hade underrättats, det var bara det att ingen tänkte komma till henne.

□ DÄR LAG HON alltid, 94 år och på väg att sluta leva. Ensom. Rikad. Med vackert hår och by som en ung flicka. Men kan vara ung fast man är 94.

I en stor sjukhusmatt, med nio andra sjuka kvinnor runt omkring sig låg hon och skakade. Golvet i salen var rent, det glänsade och stöck och luktade gott och var oändligt i minnet. Jodå. Det var bara det att tant Olga var alldeles för rädd för att märka det.

På tolv timmar hade hon inte yttrat ett ord. Männskor, främmande vita människor, hade kommit och undersökt, klätt av, tilltalat, matat och slutligen kört henne på en stor sal. Hon var rädd för att tala. Eller för rött för att tala.

□ HON VAR MYCKET ENSAM, tant Olga. En gång hade hon levt. Först bara. drucke kaffe, siratisat,

varit mamma och maka och väninna. Nu var hon en sjuk 94-åring som var rädd för att dö. Men kanske mest av allt rädd för att dö ensam. Utan alla de hon hade älskat.

Jag tänkte en längre vid hennes säng och ställde mig bredvid och talade med henne. Jag nämde inte vad jag sa, det spelar så liten roll. När man är ensam spelar det bara roll att någon säger någonting. Hon tänkte på mig, så småningom fortsatte skaka. Jag tog ett tag om hennes nacke för att vända på kudden som var så avrost och ängst. Hon var styv i nacken, inte av smärta utan av rädsla. Och jag tänkte ett starkare, starkare Olga.

Jag fortsatte prata med henne utan att få något svar. Efter en stund tog hon tag i min hand. Det var ingen om smekning, det var ingen sentimentalitet med bilden, det var ett hårt, ängsfullt grepp.

□ TANT OLGA, denna vackra 94-åriga dam som jag aldrig skall glömma, låg där i sin sjukhusäng, övergiven, ensam. Kirbedrad av solens trygghet hos en vitt främmande människa. Det tog två timmar innan hon slutade röra sig och så hade jag i det närmaste slutit. "Jag vill se dig, jag vill se dig", tillkommer hade vi försökt hålla kvar den mesta biten av livet som hon skulle leva. Eller i alla fall något höll riktningen för på väg ut. När hon hade passerat den värsta rädslan och ensamheten kunde hon sova. Djupt och lugnt och länge. Hon sov fortfarande när jag gick hem på morgonen.

Efter ytterligare en het dag fick jag beskedet när jag kom på kvällen. "Olga dog idag klockan nio." Tydligt gratulerade jag Olga till att ha sluppit ängsten och ensamheten.

CLOTTE

En chartrad faster

FASTER FELICITY, denna ståtliga korsning mellan Julia Caesar och Mae West, denna mogna frukt i livets solnedgång, har fattat sitt livs absolut svåraste avgörande. Efter 10 års övertalning slog hon sin omgivning med häpnad: faster Felicity har låtit chartra sig!

Faster Felicity tillhör den tyvande spillra som aldrig besökt en turistort. Ja, förutom Falsterbo, Stockholms skärgård och någon kurort på västkusten.

Då hon, som hon säger, "nöd-gats använda dessa vederstyggliga luftmaskiner" (flygplan alltså!), har hon alltid tagit till det reguljära. Ni skulle höra henne säga "reguljärt" — bara det är en resa...

NU ÄR DET ju det att inte ens faster Felicity är mer än människa! Hon har alltså blivit smått nyfiken på det här med charterresor, och naturligtvis är det också en fråga om status. Jag menar att när alla arton vänninnorna en gång per år kommer släpande med sina lyckligt leende semesterbilder och tvingar faster Felicity att titta, då är det inte att undra på. Dessutom; de onda tiderna har också drabbat faster Felicity. Som hon säger "att inflationen tuggar försåtligt upp det lilla jag har och Sträng ska vi ju bara inte räkna med". Med det menar hon att någon höjning av folpensjonerna hoppas hon inte på.

HON HAR ALLTSA inte längre råd att åka reguljärt, om sanningen skall fram. Vilket naturligtvis är en av orsakerna till att hon nu åtnjuter beslutat sig för att bli som folk. Den andra orsaken är jag.

En ansenlig del av mitt unga liv har jag ägnat åt att få faster Felicity att börja LEVA. Där har ingångit att prisa turistorternas förträfflighet. Åt vilket hon stilla fnyst.

— Skulle jag lägga så mycket som en hundralapp på att resa ner och packa ihop mig på stränderna i dessa svenska supkolonier. Aldrig i tiden!

— Efter tiden är det försent, har jag svarat, och faster anar inte vad faster går miste om. Skyll sig själv och sitt hår och flagna. Gör det bara.

TJAT LÖNAR SIG, det har jag alltid sagt. För några veckor sedan ringde hon. Lät hemlighetsfull, ja nästan flickaktig på rösten när hon sa: — Gud må förlåta mig, men jag har tecknat mig för en resa till Mallorca. Om inte annat så finns det ju droppstensgrotterna, så den unge mannen på resebyrå.

CLOTTE

Jag reser på fredag och om något skulle hända, så ligger den där lilla tavlan du alltid tyckt om, den ligger på översta hyllan i linneskåpet...

Nervös så klart, tänkte jag och gick och köpte en flaska godis och vankade hemåt till faster Felicity. Här måste göras något konstruktivt!

DET FÖRSTA JAG gjorde var att snubbla över en resväska!

Packad och klar! Tre dagar i förväg!

— Titta här, befallde faster Felicity och slit upp väskan, är detta ungefär vad man behöver?

— Snälla faster, sa jag, hur ofta skall jag tala om att det enda man behöver i livet är tandborste och någon att hålla i handen. Och på Mallorca finns det gott om vackra pojkar som vill hålla faster i handen, var så säker!

— Prata smörja! Skulle jag besudla Edwards minne genom att falla i armarna på någon spansk sol-och-vårare! Aldrig i tiden!

BESUDLA OCH besudla. Farbror Edvard gick hådan för 23 år sedan och han tycker säkert inte illa vara om faster har lite skojigt. Sitta här till anklarna i minnen och luta huvudet mot antinakasser kan ju ta livet av vem som helst. Nej, lev faster, LEV så länge tygen håller!

— Prata smörja! Aldrig i tiden, det säger jag, aldrig i tiden att någon skulle komma emellan mig och Edvard. Och jag tänker säkerligen inte trängas med charterfolk för att träffa spanjorer som vill hålla handen. Jag skall ner och titta på droppstensgrottor, gå i kyrkor och kanske få lite sol på mig. Nog talat om den saken!

MEN DET ÄR DET inte alls! Nog talat, menar jag. För i går anlände ett upprörande vykort från faster Felicity, ett vykort hon skall få äta upp så snart hon står på svensk jord igen! OM hon någonsin kommer hem igen, vill säga...

"Sänder dig många hälsningar från ett soligt och ljuvligt Mallorca. Hotellet är bra, maten riktigt god och någon kyrka har jag inte hunnit med än. I kväll är jag bjuden på supé av restaurangchefen här på hotellet. Han är ju så stilig med sina sammetsbruna ögon och vita tänder så man kan ju rakt inte säga nej. Kram faster F."

PS. Jag har ordnat med resebyrå så jag får stanna en vecka längre."

Jag undrar så vad farbror Edvard skulle ha sagt...

Den vådliga leken

— NU HAR SNART HALVA kvinnor gått till ända, sa Pyttan. Kan undra vem som kläckte idén om detta internationella kvinnoår förresten. Ett enda fatligt år är som ett loppspott i Mississippil — med tanke på alla år som har gått och alla som borde komma. Men det är ju "bättre lite nå nå någe" som gubben sa.

— Men något litet har ändock hänt, påpekade jag. Tekniska tjejer till exempel, skall snart få vara just tekniska tjejer och inte bara räknas om omhållbara.

— Låter nästan som poesi! sa Pyttan.

OCH KANSKE VI också får en lag mot könsdiskriminering. Då kan killar också få pyssla med det dom gillar. Utan att begäbbas. Kan till och med få pyssla om och älska sina egna barn på heltid om dom skulle kunna för det. Dom små killarna kan få leka med dockor utan att någon kommenterar den saken. Där har småflickorna haft det bättre genom tiderna. Dom har kunnat leka med bilar och krigsleksaker och på sin höjd betraktas som kända "pojkflickor".

JÄ, SA PYTTAN, det har varit för bedrövtligt, jag kände en gång en liten kille — ja nu är han stora i arh. Han hade en jämnårig kusin — en tös. Dom brukade leka pappa, mamma, barn med sina dockor. Dom hade roligt. Så började dom i skolan — i samma klass. Inte visste dom att det var en skamlig lek, åtminstone för den lilla familjetaterns del. Att leken borde hållas hemlig!

SÄ EN MÅNDAG under en lektion fick de i uppdrag att skriva och berätta vad de hade sysslat med för trevligt under söndagen.

Tösen skrev om hur roligt hon och kusinen haft med sina dockor. Uppsatsen var så bra att hon fick läsa upp den för klassen. Det var den lilla grabbens bästa lyckliga dag på mycket länge.

Efter den dagen blev den lille grabben kallad för "dockmamman", blev förförd. Han började gå undan — rasterna blev en plåga. Han kom hem och grät, fick tvingas till skolan varje morgon.

SÄ SMÅNINGOM blev han flyttad från småskolan till folkskolan. Men det blev plågoandarna med. Och från folkskolan till läroverket. En av förförlarna rådde honom i samma skola. Och det räckte. Snart var han lika förförd som i folkskolan.

Och grabben fortsatte att gå undan. Det var en djup grabb och han tänkte många tankar där han gick för sej själv.

Så småningom fick han en kompis. Och kompiserna tänkte också. Nu gick dom tillsammans och tänkte och talade om sina tankar för varandra. De hängde ihop i skolan och de hängde ihop hemma. De hade mycket glädje av den gemenskap som dom kände för varandra.

NÄR GRABBARN VAR 17 år avled vännen. Den här pojken orkade inte fortsätta skolan utan slutade mitt i terminen...

Händelsen med dockleken hade inte bara gjort honom rädd för att leka med dockor. Han blev rädd för att leka med flickor också. Studerna tog han upp igen efter några år. Men rädd för flickor är han än i dag.

Där ser man vad könsdiskriminering kan leda till! slutade Pyttan.

PUPSI PÄRONSKROTT

Dagsrimmet

— Att vara tvungen att arbeta tillsammans med en kvinnlig präst betraktar jag som en tragedi, säger kyrkoadjunkt Harry Green i Fagersta.

— Om jag får en kvinnlig kollega, flyttar jag till ett rent stift, säger kyrkoadjunkt Kjell Andersson i Västervik.

Jämlikevägen tycks krokig och lång! Men att inte få leda en nattvardsgång om man är präst och samtidigt tös, det trodde man tillhörde — Hedenhös.

PUPSI P

SKYLTDOCKAN

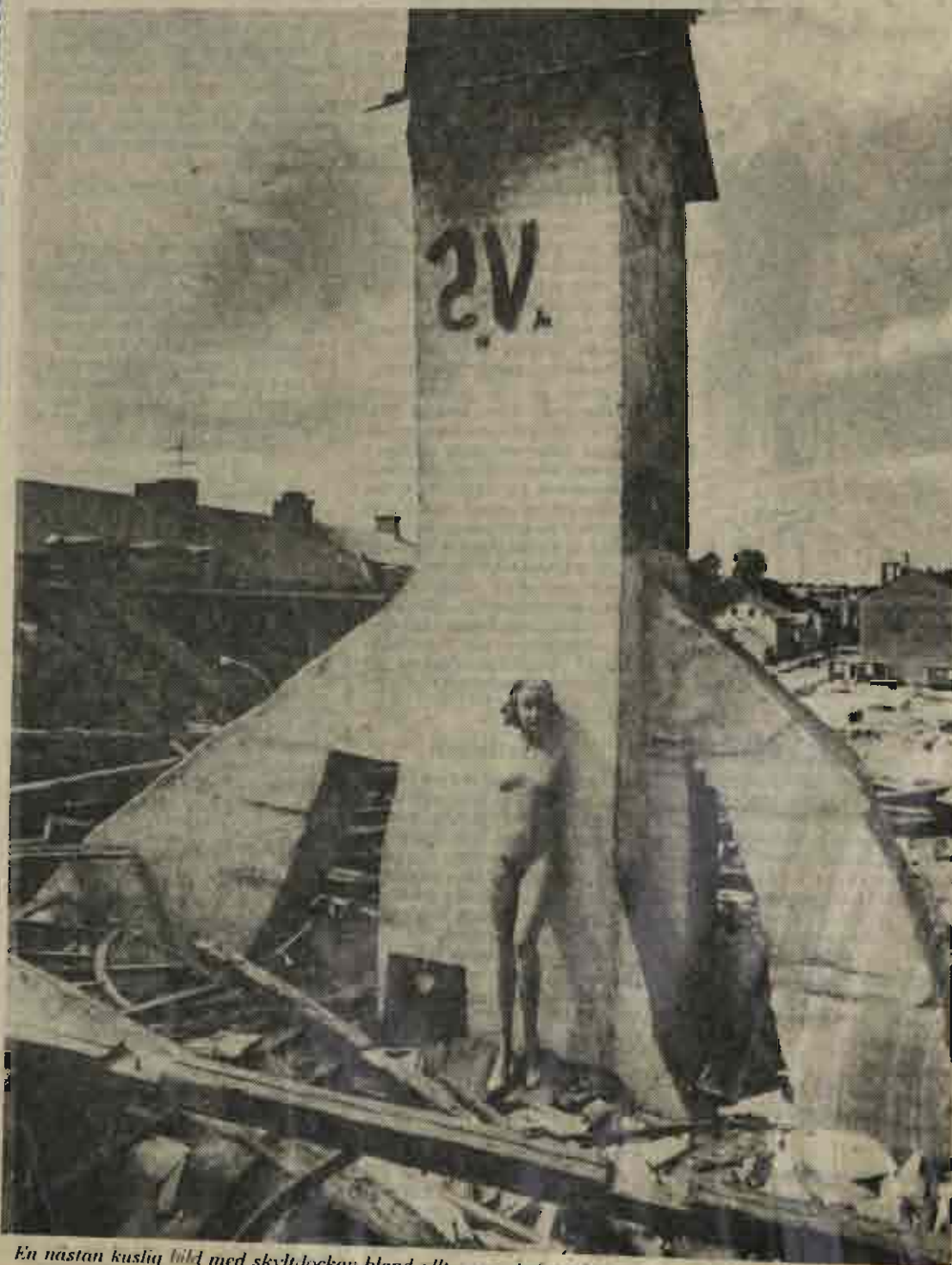
har
tjänat
ut...

NYKÖPING: Det gamla huset på V Storgatan 13 i Nyköping har fått ge vika för den nya tiden. Tempo-varuhuset skall om något år stå klart och det gamla ärorika huset har rivits. Grävskopan gjorde grovgörot, men vindsvåningen revs bit för bit.

Där, bland allsköns bråte, fanns det mycket som berättade om det gamla husets historia. Solen sken in genom takstolarna som ståtligt reser sig med till synes friskt virke.

Men det är ändå något spöklikt över vinden. Intill den gamla skorstensmuren ligger en skyltdocka, som har gjort tjänst hos Varulagret. Men nu skall den förpassas till sop-tippen. Den har tjänat ut.

Bland bråten finns det mycket annat smått och gott som berättar om det gamla husets historia. Vad vi hittade vid vårt besök berättar vi mera om på sidan 9.

En nästan kuslig bild med skyltdockan bland allt annat bråte på den gamla vinden. Här revs för det nya Tempo-bygget.

SN Måndagen den 21.7.75

Fynden på vinden berättar det gamla husets historia

NYKÖPING: Ännu en gammal fastighet i Nyköping har fallit för nya Tempo-huset. Västra Storgatan 13 — byggd i slutet på 1700-talet eller möjligen i början på 1800-talet.

Vindsvåningen måste rivs bit för bit. Vi tog oss upp för de nötta trapporna, klev över allsköns bråte och fan-

lade oss genom rivningsdammet. Taket på vinden var redan borta. Solen sken in mellan de gamla takstolarna som förresten såg alldeles friska ut.

Från det gamla tryckeriet på västra gaveln kom "rivargänget" klivande fram — svarta av hundraårsåsar-

nas damm. Det var bröderna Erik och Helge Eriksson. De hade tillfälligt besök av Hilding "Snabben" Karlsson. Erik hade vindsvåningen på entreprenad. Och det var bråttom. Grävskopan skulle sedan komma och ta resten. Men nu var det frukostrast så vi kunde se oss omkring under tiden.

Trots solskenet var det spöklikt däruppe. Vi hajade till och fick nästan gashud inför en naken kropp som låg slängd intill den gamla skorstensmuren. Men det var bara en skyltdocka, efterlämnad av Varulagret, som i många år haft sina lokaler i fastigheten. I ett hörn fanns ännu fler "nakna kroppar".

Vi fann ett gammalt torrdaas däruppe. Säkerligen "original". I bättre fastigheter behövde man inte gå ut på gården när man behövde. Man kunde "gå ut inne".

— Är det ingen som vill ha dom, frågade vi.

— Nej, de anses för stora. Och det är ingen som har tid...

Vi räddade ett par av dom till framtiden.

Vi rotade vidare. Fann rester av en gammal, vacker kakelugn under de upprivna golvplankorna. Vlt med blå blommor — säkerligen mycket gammal. Var finns resterande bitar. Under bråten på väg till tippen kanske...

En skolmossa låg där i dammet. Två silverränder och ett upp och nedvänt A i sammetsbandet. I det blå-gula fodret: Edv. Pettersson, hatmakare, Nyköping. Samt bokstäverna P R M A.

Övningsböcker

Några blå övningsböcker. Svenska uppsatser av Irma Jonsson, klass V B. Irma är slängd i uppsatsskrivning. Var finns hon nu? Är det hennes skolmossa. Eller tillhör den skolgossen Gösta Lundholm. Han har haft räkneövningar och lärt sej "minska".

En redogörelse för läsåret 1914—1915, Nyköpings Elementarskola för flickor, med bild på pärmen på den gamla, välkända byggnaden. Den måste väl ha tillhört Irma Jonsson. Men varför ligger det ett brev i. "Till Gösse från kompiserna Tage. Tage har inte tid att skriva så mycket för dom skall snart äta. Men några rader blev det i alla fall.

Bläck

En gammal flaska hittar vi. Enligt de mycket vackra etiketterna runt om flaskan har det varit barnängens Skrift & Copie-bläck — minst en liter — i den. Och mångdubbelt prisbelönat. Från den första belöningen i Moskva 1878 till den sista i Petrograd 1912. På Verldsställningen i Paris år 1900 blev det guldmedalj. Guld blev det också i Stockholm 1897. Etiketten är mycket välbevarad.

Ett krus hittar vi också i fyllningen under det gamla golvet. I det har det en gång varit "selters".

Förresten bärgade vi golvet också, plankor för plankor. Nött, vackert,

väl bibehållet. Det gamla virket slapp att åka på tippen i alla fall...

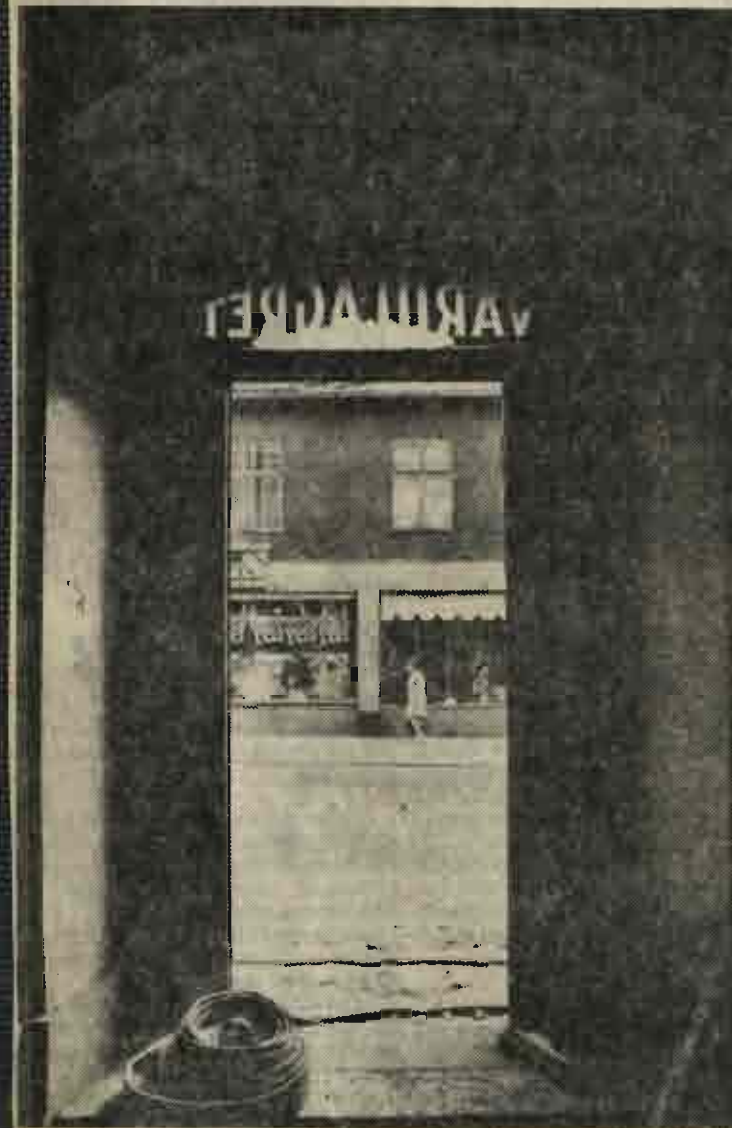
Vid detta laget var vi lika svarta som svarta rivargänget — var frukostrast för länge sedan var förbi.

Historiens vingslag

Vi fortsatte att rota och böka i hundraårs-åsarnas damm — kända historiens vingslag och de människors närhet, som en gång bott i huset.

Familjen Lundholm kändes mycket nära. En bit av ett kuvert, poststämplat 6.2.1916. ASVS. S Lundholm till någon i familjen. Adressen — som delvis är borta kan ha varit Bagaregatan 18 A. Förmodligen fanns det flera ingångar på huset. 10 öres frimärke med Gustaf V. Gossen Gösta samlade tydligt inte på frimärken.

Däremot gillade han och familjen att plocka svamp. En svampbok av A V Lönngren, fil dr, lektor vid Luleå Allmänna Läroverk, hittades. Den är utgiven på C A V Lundholm's Förlag i Stockholm och tryckt på Hernandsvännens Tryckeri 1895, också i Stockholm.

Många är de kunder som under årens lopp har gått in genom den här butiksdörren och handlat. Nu kommer det att bli en större dörr som ska "sälja" mycket större skurar med kunder i det nya Tempo-varuhuset.

Skytlockorna har gjort sitt. När Varulagret lämnar huset lämnar man också kvar skytlockorna.

Inte Svarta Malin och hans sjörövgång — inget att bli skraj för. Bara det snälla vindsrövarvärdet med baren Erik Eriksson i mitten, brorsan Helge till vänster och tillfällige nedhjälparen Hilding "Snabben" Karlsson till höger. 150-årigt sot och damm har lagt sig över grabbarna.

Tidningar

Gamla tidningar. Familjen som prenumererade på Dagens Nyheter 1918, hette Berg, om man får tro noteringen uppe i kanten. Medan Svenska Dagbladet 1915 hölls av någon som hette Ewander eller liknande. Aftonbladet lästes också i huset vid den tiden. Och — förstas — Södermanlands Nyheter. 1920 kostade lösnummer av SN 10 öre. Och ville man ringa till redaktionen, var numret 278. Annonspriest före text var 15 öre per m m och efter text 12 öre.

I SN den 1 juni 1920 kan vi läsa att hembränningen har ökat katastrofalt åren 1918—1919. Det är en kemist som gjort ett överslag och kommit fram till den häpnadsväckande siffran 15 miljoner liter av 50 procents styrka. Jästförbrukningen har ökat med 54 procent — och så mycket mer jäst kan det rimligtvis inte ha gått åt vid bakning...

Tidningen innehåller också de första skörderapporterna för året. De är gynnsamma.

Förlorad hatt

Hanna Johansson i Gnesta har förlorat sin vita, bredbrättiga hatt på en tågresa norrut. Och Pleador står tillgänglig för betäckning vid Säfstaolms gård, Vingåker. Språngavgift 25 kronor.

Hysesvärdarna i Oxelösund är missnöjda. Protestera mot förnyad tillämpning av hyresstegringslagen.

Vecko-Journalen, oktober 1914, handlar mest om kriget. Amerikanske presidenten Wilson kallas Fredsmäklaren. De tre politiska ledarna Lindman, Branting och Staaff håller valtal. K G Ossian-Nilsson säger att kriget är omöjligt att avskaffa. Signaturen Gwen ma-

nar till sparsamhet och välgörenhet. På omslaget marscherar tyska soldater i pickelhuva.

Låda

Då vindsvåningens östra gavel föll, sågs en långsmal låda följa med och hamna uppe på tegelhögen. Locket, som varit igenspikat, föll av. Några ihopvecklade tidningsblad föll ut. Aftonbladet för 28 april och 15 juli 1859. Prenumeranten hette Helander.

Nu frågar vi oss vad manne Helander gömt i lådan uppe på vinden. Något långsmalt har varit inlindat i tidningsbladen. Kan det vara matsilver. Och var har det i så fall tagit vägen?

Har locket blivit uppbrutet och lådan länsad tidigare. Eller åkte locket av i fallet. Ligger innehållet i så fall under teglet. Varför gömde Helander, eller någon i hans hus, lådan på vinden för 116 år sedan. Lådan är förvillande lik en av

takåstockarna — ett raffinerat gömställe för något som man är rädd om!

Porr

Den nya tiden gjorde sej påmind. Ett par gossar i nedre tonären kom uppe på vinden. De sa att de letade efter porr...

Ett annat hesök missade vi. Medan vi var och tankade bullar och julce hade en man kommit upp på vinden. En turist från Dalarna.

Falun var det visst. Han hade berättat att hans farfars far ägt huset. Och därefter hans farfar. Han hade sagt ut ett handtag ur en gammal dör och tagit med som minne. Kanhända sitter redan ett gammalt, vackert mässingsvred från 1700-talets Nyköping monterat på en betydligt nyare dörr uppe i Dalom.

Rivningsvägen

Rivningsvägen som drog över gamla Sverige på 60-talet blev särskilt olycklig för det gamla, vackra

Nyköpings del. Det råkade finnas pengar att omsätta rivningsplanerna omedelbart. I andra städer fick man lov att skjuta på rivningarna på grund av penningbrist. Och nu har man på många håll tänkt om. Husen får stå kvar — gamla stads-kärnor bevaras i stället. Men i Nyköping river man fortfarande i mitten på 70-talet. Därför att det befintliga Tempo-huset anses för litet. KAN över huvud taget ett Tempo bli FÖR litet?

Kommer vi att känna oss lyckliga då vi irrar omkring i nya Tempo-huset och letar efter det vi skall köpa? Kommer våra barn och barnbarn att känna sej mera belåtna med stora Tempo än med det gamla byarvet som KUNDE ha rustats och bevarats åt dom i stället...

Frågorna är många — svaren hänger i luften...

GULLI LINDGREN
LASSE SKOG (foto)

NYKÖPING: Gamla hus är levande ända in i det sista. Det hus som senast revs i Nyköping, med adress Västra Storgatan 13, fortsätter att intressera fast de sista resterna nu fraktats till Björshultstippen.

Ingen tycks veta bestämt när det uppfördes. Men före landsantikvarien Bo Wingren — som förresten är en av dem som försökte radda huset — tror att det är sent 1700-tal eller möjligen tidigt 1800-tal.

Med stöd av de fynd som vi gjorde på vinden under rivningens gång, har vi försökt forska vidare. Men ännu inte lyckats komma längre tillbaka i tiden än 1859. Det är det årtal som det äldsta tidningsfyndet härrör ifrån. Där framgår det att prenumeranten hette Helander.

Adolf Ferdinand Helander förvärvade huset någon gång före 1859. (Kan man då lista ut). Hans hustru hette Hedvig Charlotta, född Berg.

Någon som hette Berg prenumererade på Dagens Nyheter 1918 — enligt tidningsfynden. Var det mannen någon släkting till Hedvig Charlotta som ännu bodde kvar i huset.

Adolf Ferdinand Helander var förste lantmatare i Nyköping. Hans namn figurerar på gamla tomkartor. Men han var också engelsk konsul. Och kolimportör. Union Jack var ju ofta på huset.

Till de ting som räddats från att följa med till tippen hör en ca sex meter lång stång — en krok i tjockänden och en gul kula med ett "blad" i toppen. På en plåt finns bokstäverna AQV N:O 24:25. Har den möjligen något samband med Union Jack. Eller vad kan det annars vara.

ETT LEVAND E HUS — IN I DET SISTA

Det här huset har nu jämnats med marken. Det som inte har tagits tillvara finns nu på Björshultstippen.

Den 23 december 1864 fick paret Helander en son, Adolf. Han blev så småningom handlare (kanske med kol) om vi kunnat tyda kyrkboken rätt. Gifte sej med Virgin Helfrid — flicknamnet okänt.

Virgin Helfrid nedkom den 23 juni 1896 med ett gossebarn, Dick Adolf Viktor. Han blev biskop i Strängnäs. Och synd om så småningom.

Så många indicier som hopades mot honom i fallet med de anonyma breven, verkar konstgjort. Ett möjligt justitiemord. Det bor-

de ha varit en hederssak för den svenska rättvisan att ta upp fallet till ny prövning.

Nu är vi framme vid en varm julidag 1975. En turist på resa genom Nyköping kommer upp på vinden i rivningshuset. Att han blir nostalgisk är inte att undra på. Hans farfars far har ägt huset (Adolf Ferdinand) och hans farfar (Adolf). Hans far är född i huset (Dick). Mannen är lektor Hans Helander från Falun.

Som ett minne från det gamla huset får han hjälp med att säga

ut ett mässingsvred ur en dörr som snart skall hamna på tippen... Den gamla dörren är mycket vacker. Liksom hela huset en gång var det.

Än finns det gamla, kulturhistoriskt värdefulla hus kvar i Nyköping — liksom i många andra svenska medeltidsstäder. Hur många av dem får vi behålla — och hur många skall ännu fraktas bort och tippas som avfall?

GULLI LINDGREN

SN
24/3-75

Dagsrimmet

Suck

*Min skalleådra gått i sin
ar livets små bekymmer,
blott pekoralets durna vän
nån tankes lägel rymmer...*

*Det tar emot att göra rim,
jag tillhör de timida...
Men väran rimsmed Joakim
den gossen — han kan smida!*

PUPSI P

FY FASTER . . .

ATT VARA FASTER är ett öde — kanske inte värre än döden, men i alla fall . . . Självt blev jag misstänkt för att vara det redan i ganska unga år. Det var en svägerska som anförtrodde mej att hon kanske möjligen väntade barn. Det hade gjorts tappra försök i nästan en hel vecka. Och lite illamående kände hon allt om hon kände efter ordentligt.

— Va trevligt, svarade jag som inte hade en aning om vad jag höll på att ge mej in på.

När barnet sedan föddes blev den unga modern MOR. En UNG MOR. Men jag — jag blev FASTER. Detta vedervärdiga epitet klästrades fast vid mitt namn så fort ungen var i närheten — och annars också. Det fastrades hit och det fastrades dit. Jag kände hur rynkorna framtonade kvart för kvart, hur håret grånade och mungiporna åkte ned.

ÄREN GICK — precis som är alltid gör. Jag försökte verkligen att åldras med behag. Men det tog emot. Strumporna jag stickade — blev alltid bara en och knappt det — såg ut ungefär som vad som helst utom ett människofotodral. Och grytlapparna och antimakasserna jag virkade blev bara små underliga knorvar.

Men en gång lyckades jag riktigt bra med en liten luva till knoppen på kaffepannslocket. Detta sporrade mej så att jag skaffade mej en knypeldyna för att riktigt nå upp till fastersideal.

Men knypeldynan ville inte ens VARA med mej. Så jag slängde undan både den och strumpstickorna och virknålen och tog fram skridskorna i stället.

DÅ JAG HÖLL PÅ och snörde

på nere vid skridskobanan — vem kom inte farande om inte ungen som jag är faster till. Han gjorde ett elegant ytterskär framför mej och stannade men en lika elegant inbromsning. Ögonen stod runda i huvet på honom som på en förvånad abborre och han sa:

— VA! ska FASTER åka skridskor!!

Då gick jag hem och letade fram prästbetyget. Jag läste det noga, räknade både fram och baklänges. Tog sedan fram kulramen för att kolla. Fick alltid fram samma tal. Tjugosju. Tänkte efter om jag borde känna mej mätt av ålder och år. Men bestämde mej för att fortsätta ett litet tag till . . .

Att vara faster och uppleva en romans anses i allmänhet vara som ett av de underverk som kommer efter de vanliga kända sju.

En ung arbetskamrat berättade att hennes FASTER skulle gifta sig FAST hon var trettiåttå. Men — tillade arbetskamraten — hon är väldigt vacker i alla fall.

ORDET FASTER tycks ganska allmänt ha en dålig klang. Det finns folk som — istället för att säga fy farao eller fy faderullan — säger fy faster i stället. Eller vad faster nu då. Eller de va faster vilket dåligt väder vi har.

Här om dagen kom det ett telegram. Det var från ungen som jag är faster till. Han hade gått och skaffat sej barn. Telegrammet var adresserat till GAMMEL-FASTER . . .

Jag avbeställde genast bordet jag beställt på stadshotellet till af-tonens dans och staplade ut och köpte nya strumpstickor och en virknål.

Det ska faster vara faster . . .

PUPSI PÄRONSKROTT

Snubblunds manér

Snubblund var och hälsa på här om dan
mojja sej i vår berså
nästan hela dan

Snubba ned i vårt singel skum figur
bör ha både dalj och dingel
mycket — eller hur.

Som ett tack sen för logiet tanklöst han
överlät fimplockeriet
sedan åt nån ann.

Torrtallen på Tallarn Torrtallens skönhet kangott
mäta sej med de levande
trädens gråskimrande, sidenglänsande — med skuggor och dagrar i
sprickor och barkrester. De torra kvistarna avtecknar sej sotsvarta
aut den ljusblå enaljhimlen. Det doftar het skogsbacke — kåda och tall-
barr. Lojt tycks hela näset vila på fjärdens vatten. Bara myrorna hastar
och har bråttom.

Teckning och text: Gullö Lindgren

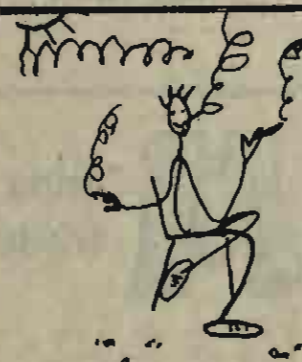
4/8-75

Snubblunds manér

Snubblund var och hälsa på
här om dan
mojja sej i vår berså
nästan hela dan

Snubba ned i vårt singel
skum figur
bör ha både dalj och dingel
mycket — eller hur.

Som ett tack sen för logiet
tanklöst han
överlät fimplockeriet
sedan åt nån ann.

Pupsi

Kul på hjul

HJULDONEN I FAMILJEN har varit många genom åren — och av många slag, det första stora hjuldonet — om man undantar barnvagnen — var ett gammalt, emailjerat flasklock monterat på en käpp. Med start i nedförsbacke kunde hastigheten bli enorm. Barfötterna skubbade och hjulet gnisslade på käppen. Ibland blev det tvärstopp. Käppanden törnade mot mellangärdet. Det gjorde hemskt ont och man tappade andan för en stund. Sedan blev det fart på flasklocket igen.

Nästa hjuldon var rullbandet, även det gick att få upp i en avsevärd fart. (Men jag tänker INTE dra den gamla historien om han som tappade pinnen och måste GÅ hem.) Ett gott balansstyre var viktigt när man rullade rullband. Rullbandstävlingar var vanliga.

Sedan kom cykeln in i ens liv. Cykeln var mammas och det var stora syster som flåsande sprang baketter och höll i sadeln under lärdomstiden. Vurporna blev många och blodvite uppstod ofta mest på händer och knän. Egen cykel blev det inte förrän i 10-årsåldern. Och den var mycket gammal redan då.

DEN CYKEL som inköptes för egna medel 5-6 år senare var en ganska EGEN cykel. Ensam i sitt slag — cykelhandlarens eget ihopplock. Av märket IDEAL. Gul och röd. Löparstyre och TÄ-olips. Tungrodd skulle man kunna säga. Tungan hängde "som en slips" hette det på den tiden, när det blev för stort.

Men IDEAL hängde i alla fall med i många, många år. Fast styret och pedalerna blev utbytta efter ett par år. Den blev upp- rustad och omiackerad någon gång — rullade fortfarande efter mer än 30 år. Överlevde både cykel- handlarer och hans verkstad.

Blev bortrationaliserad och ut- trängd av mopeden herr Vide- lund. Pensionerades.

Tillsammans med mopeden blev livet en dans — fast man slapp att röra på benen. Att susa fram i 34 knutar iden var trim- madi var spännande. Svarje runt på moped — det var grejer det. Men i Sveriges brantaste upp- förslut ifrån andra hållet är det Sveriges brantaste nedförslut i Kisa-trakten, stegrade sej Vide- lund och la sej sedan trött ned på sidan. Lugnt och fint — med pack- ning och allt.

TILL NÄSTA RESA anskaffa- des den första bilen.

Adam I blev den första i en rad av fem inom samma familj. De goda och de dåliga egenskaperna var ungefär desamma. Svaghe- terna dominerade väl litet. Men det blev ändå inte av att byta märke förrän efter 15 år då Adam V säckade ihop för gott.

RUSKPRICKEN var av gam- mal, god familj. Men det hjälpte inte. Den RUSKADE. Den är bara OBALANSERAD så man på bil- firman. Ruskpricken balansera- des och balanserades igen. Men den ruskade ändå.

— Det är fel på däckerna, sa man på bilfirman. Och så var det att åka till däckspecialisten i grann- staden.

— Det är inget fel på däckerna, sa man där. Det är kardan som

det är fel på. Men båda bakdäck- en byttes i alla fall ut.

PÅ HEMVÄGEN var det som förut. Det var som om Ruskprick- en varit full med loppor och hela tiden försökte skaka dom av sej. Förarens händer och tänder rus- kade och klapprade i takt.

På bilfirman sa man att nåe, de c inget fel på kardan. De måste vara framdäcken. Ny resa till grannstaden. Däckfirman var flott. Nya framdäck. Fast de ÅR kardan som spökar, sa dom.

— Inte är det nåt fel på kardan inte bla bla bla... och inte ruskar den väl så farligt! Uttrött- ringstaktiken helt enkelt. Ett fall för KO. Men han var inte upp- funnen än då, vad det gällde bilen.

Vi ruskade iväg till en annan bilfirma. I ren desperation ropade vi rätt ut: — Ta hand om den här och hit med en BIL. På randen till STORA NERVSAMMANBROT- TET hade vi nästan inga andra förklaringar på en öil än att den inte skulle RUSKA.

De hundra milen vi kört Rusk- pricken — enbart resor mellan verkstäderna — kostade oss ett par tusenlappar. Och NÄSTAN ett nervsammanbrott. Men den nya bilen blev vi i stället desto mer nöjda mer.

VISST ÄR DEN lite ogästvänlig på vintern där nere omkring föt- terna. Värmen kunde vara lite mer jämnt fördelad. Som det är står gåsfoten ångande het medan den andra foten som vid behov skall sköta broms och kopplings- pedal ligger avdomnad och kall på durken. Vi brukar stanna och massera lite liv i den varje gång det drar ihop sej till att den måste agera, men annars så är den top- pen — Gulltopp.

Men nu har Gulltopp fått kon- kurrens. Vagnsparken har ut- ökats med ett nytt gammalt hjul- don, en veteran som gjort tjänst inom den lilla grannstadens brandkår i 17 år. Den är verkligen RÖD — handmålad dessutom. Den har fyra små hål i taket där saftblandaren har suttit. Och den skramlar överallt. Och TJOF- SAR. Men det är bara KARDAN. Dreven stämmer inte riktigt. Det låter HEMTREVLIKT. Som en gammal Pettersson-båt ute på fjärden.

När vi hämtade ut den fick vi rulla igång den. Men sedan dess har den rullat för egen maskin. Den är toppen — Rötopp.

FÖR ÖVRIGT har vi letat fram den gamla cykeln från 30-talet och blåst nytt liv i den. Det tog cykel- reparatören — som inte ens var född när IDEAL först började rul- la på vägarna — 200 kronor för. Och det var det väl värt.

Tänk att ljudiöst susa fram på de stilla, avtrafikerade snåvä- garna. Inget motorbrus, inget skrammel och inget tjof i kar- dan. Bara däckens mjuka knaster mot vägtoman. Inte kan det hända så mycket heller med det åket. En punktering kanske. Eller keåjan kan hoppa av.

Cykeln är sliten — närapå. För till emailjerat flasklock på pinne kommer vi väl inte att återgå. El- ler... DET var kanske toppen — ur motionsynpunkt.

PUPPI PÅRONS KROTT
(Hjuldonsmunnhavare)

Hetaste dagen på 200 år... på min sörmländska badplats

Äh — gå å bada, sa vi den veckan som blev den hetaste på hundra år. Eller var det tvåhundra år. Och så gjorde vi det...

Vattnet i Östersjön är inte blått den allra hetaste dagen — det är randigt. Från mörkaste violett till ljusaste turkos med alla grader av

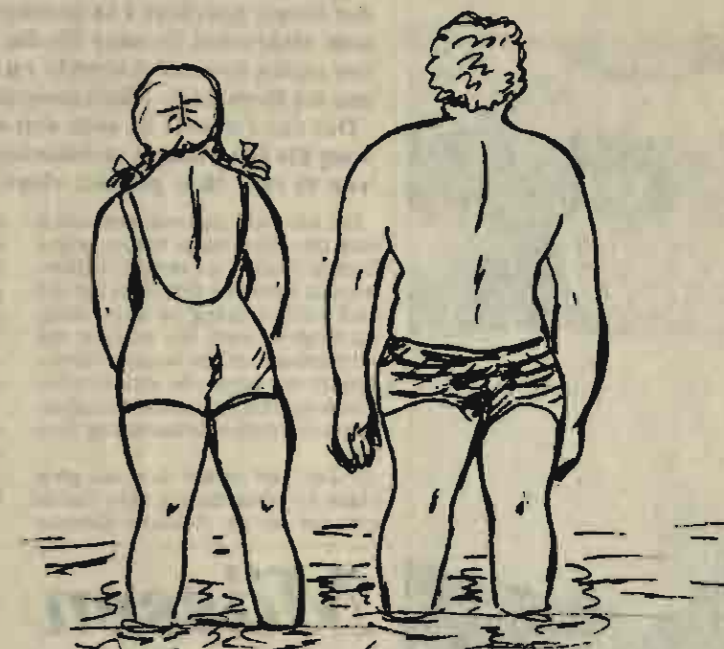
skiftningar där emellan.

Människor badar och människor solar. En liten tulta plockar flmpar. Men blir hämtad och lagd att sova i

skuggan av en buske innan hon hun- nit smaka av. Tankeställare för alla som brukar slänga flmpar på bad- strand eller annan allmän plats.

Mamman och mostern plockar sedan upp flmparna. De har att göra en god stund.

Ett par knubbiga, brunhyade ungdomar vadar sakta ut i det långgrunda vatt- net. Syskonsammanhållning, äktenskapstykke eller bara bra, gemensamt matställe. Men välbrynt fläsk ÄR läckrare än obrynt i alla sammanhang. Ungdomarna är vackra.

Nu kommer jovialiske furfar med stukad halmhatt upp ur vattnet. Vi kommer att tänka på kusin Olle. Olle har genom åren tuggat till sej en betydande över- vikt. Trött på alla ofina människors anspelningar på hans runda mage, tänkte Olle till och ut ett svar att alltid ha till hands. — I våran släkt, säger kusin Olle, har vi ett fel. Muskelbanden i axlarna är för klena. Dom brister lätt och bröst- korgen ramlar ner. Varvid de ofina människorna ber hundra gånger om ur- säkt för sin klumpighet. Och kusin Olle tuggar lugnt vidare.

Den allra hetaste dagen börjar luta mot kväll. Vi samlar ihop våra bad-, rit- och akrylpyrlar och drar i väg genom de fnösketorra marker-

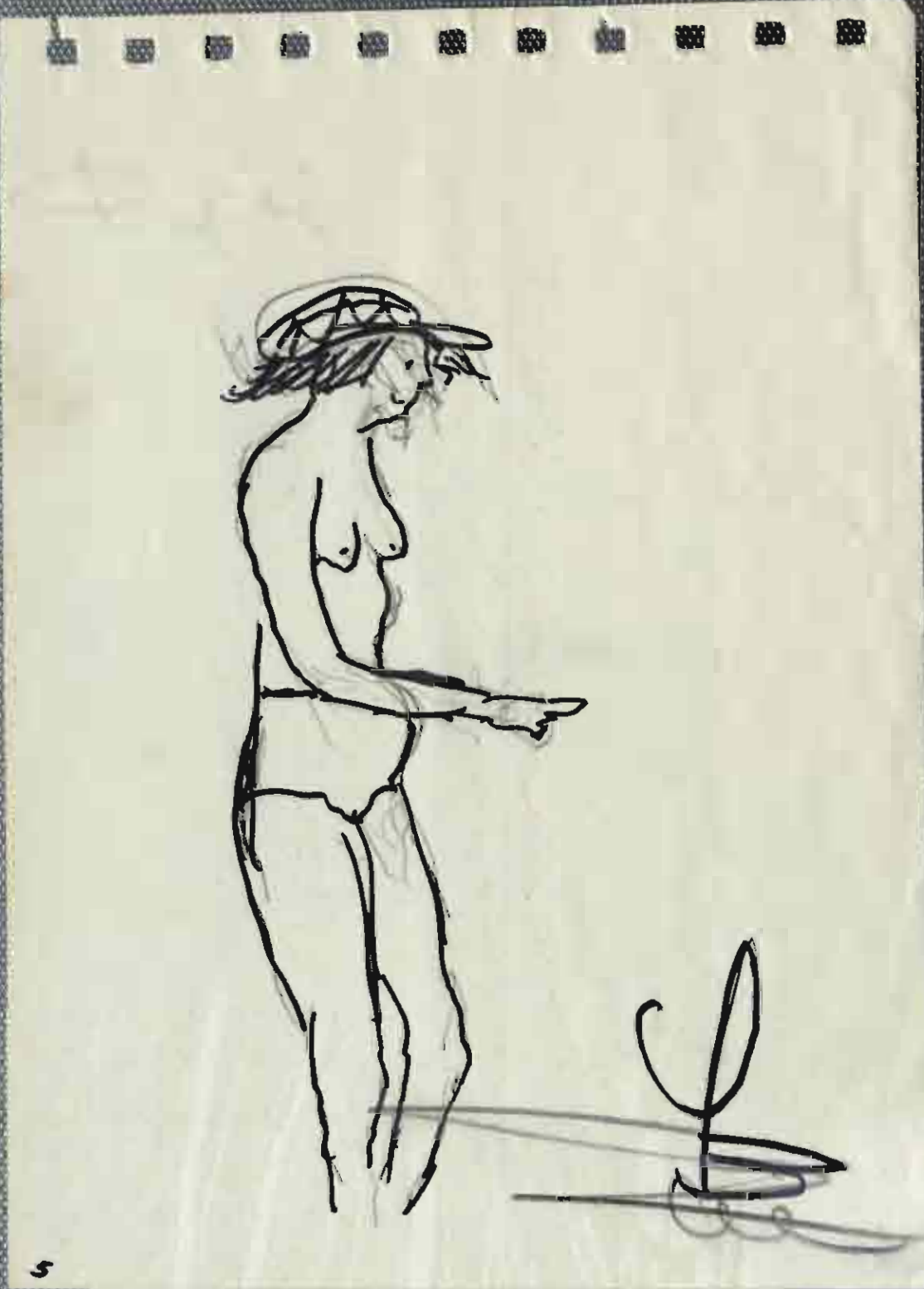
na till ett enskilt badställe. Badstäl- let är tomt, så när som på ett halv- dussin buskar som håller på att tyna bort i torkan.

Vi låter den lilla löjlga trasan — som tjejer anständigvis måste lin- da strax under armarna — falla. Det skulle vi inte ha gjort. Vips blev

de avritade av en som låg och tryck- te i buske nummer fem.

Ritad och berättat av P.P.

VÄND!

RITAT AV STIG

Nyckel till framgång

(med att slippa översvämning i källaren)

EFTER REGN KOMMER solen, heter det. Och efter många dagars intensivt solsken längtar vi efter regn.

Här om natten öppnade sej himlen. Regnet forsade och dånade, åskan mullrade och blixarna skar fräsande genom mörkret.

Det var skönt att ligga i sin säng och veta att den torra, spruckna jorden i trädgården nu som bäst höll på att söpla i sej det härliga, våta regnet. Slockande blommor skulle råta upp sej, knorviga blad skulle veckla ut sej och sommarfrukten skulle sluta att dräsa i backen. Vi somnade lugnt om, vaggade till ro av den ljuva musiken som musiken som brassade in genom fönstergläntan.

PÅ MORGONEN HADE det molnat. Vi tog badkorgen och traskade ned i källaren för att börja dagen med en härlig dusch. Men stannade på näst, sista trappsteget. Så konstigt det såg ut — vad gjorde vi i går kväll — nej, ingen kärftsupé med tillbehör — ingenting särskilt alls. Stuvad vitkål, köttbullar och lättmjölk — av det kan väl inte mattorna i källaren börja röra på sej. En spånkorg kom flytande i sällskap med en rotborste och en stor pappkartong. En stövel med en raggsocka i slaptåg var också ute och rörde på sej.

Över detta tröga vatten — för vatten var just vad det var — svävade DOFTEN. (Här räcker det inte med stor begynnelsebokstav). För det var inte bara vatten som trängt upp genom golvbrunnarna. Tillsammans med alla grannarna utefter våran gata kan vi sjunga "ska vi byta — ska vi byta avlopp med varann...".

De underdimensionerade rören ute i gatan kan inte svälja skyfall. Men i tidningen dan därpå stod det att Nyköping fått 4-3 mm. Vattnet som fallit i de regnmätarna måste ha varit någon liten efterläntare till vårt skyfall.

NU FICK FOTSIDA morgonrockar utbytas mot korts. Korts är de kortaste brällor som finns. Och det behöves. Sedan var det att begynna med ösning, röjning, skurning, torkning, fejnning och något litet svärning. Men när det värsta var gjort efter cirka tio timmar så blev det litet skrattning också. Inga fritidsproblem den dan. Heller.

NU ÄR DET SÅ ordnat i fastigheter som är anslutna till underdimensionerade avloppsnät, att

det finns möjlighet att med en nyckel stänga en ventil i avloppsbrunnarna. Då kan inte vatten tränga upp bakvägen. Men då kan heller inget vatten rinna undan. Så det går inte att ha ventilerna stängda jämt. Det är meningen att vi skall gå och lurpassa på om det möjligen skall komma ett skyfall. Kvickt skall vi då rusa ned i källaren och stänga alla avloppsventilerna.

Detta innebär att vi bör sova med ett öga i sänder. Om uti fall det skulle bli ett häftigt regn. Och skall vi åka bort får vi vidtala någon bussig hyresgäst att i vårt ställe sova med ett öga på glänt. Och skulle den bussige hyresgästen bli tvungen att avvika från fastigheten måste han be någon annan bussig hyresgäst att hålla regnvakt.

Nu finns också den möjligheten att hålla golvbrunnarna stängda. Då måste det finnas anslag i badrum och tvättstuga där de bussiga hyresgästerna förmanas att inte glömma öppna för avrinning före bad och tvätt. Och att inte glömma att stänga igen efteråt. I fall att det blir regn.

NOG VERKAR DET litet primitivt numera när folk åker omkring uppe i rymden och skakar hand, när det går att lyfta telefonluren och prata med släkten i Amerika, när man inte behöver resa sej ur sköna stolen för att byta kanal på teven. Och när det går att döda en hel skog med allt levande liv bara genom att åka däröver i ett flygplan och spruta ut giftmoln...

Men en dag kanske någon tänkare i någon instans tänker till och kommer på att de underdimensionerade rören ute i gatan bör bytas ut mot rör som bättre passar tidens behov. Och skyltalens.

MEN TILL DESS måste vi hålla ihop och kuta upp och fram och tillbaka för att öppna och stänga golvbrunnventilerna. Det MÅSTE funka. För rörsäkringarna gäller inte när vattnet kommer den vägen.

Nu har vi inte tid längre. Stora, svarta moln tornar upp sej på himmelen. Bäst att lägga sej i startgruppen.

PUPSI PÄRONSKROTT
(Nyckelpostinnehavare)

Buss med svansmotor — miljöfara

Vi är väl många som undrat över de stora bussarna som står och puttrar och pustar ut illaluktande, hälsovådliga avgaser minut efter minut efter minut. Långt över de tilltåta tre.

Härom dagen då vi i den dallrande hettan på cykel passerade Stora torget i Nyköping, stod där som vanligt flera stycken bussar med motorerna i gång. Chaufförerna var solidariska med de flanerande nyköpingsborna — stod själva mitt i den bolmande röken och samtalade.

— Fryser ni om ni stänger av motorerna, frågade vi med ett försök att — trots rekordvärmen — vara litet spetsigt roliga.

— Nej, sa chaufförerna. Håkan Hoberg och Arne Yngelöv. De här Scania-Vabisbussarna med svansmotor kan man bara starta på morgon. Slår man av dom sedan, kommer man inte igång igen.

Arne Yngelöv, som kört buss för Nyköpings Omnibuss i fyra år, körde den dagen en manuell växlad Volvo. Den går att starta och stanna hur som helst. Håkan däremot körde en automatväxlad Scania-Vabis och är mycket bekymrad. — Vi får ofta tillsägelse av allmänheten att stänga av motorn då vi står så här. Men det går ju inte. Kommer man sedan inte i gång måste man begära ny buss med stora förseningar som följd.

Nu frågar man sej om det verkligen får vara så här. Vad hjälper det att lagstifta för en mindre livsfarlig miljö. Inte hjälper det mycket om privatbilisterna noggrant följer trettio minuterslagen, om de stora bussarna runt om i landet fortsätter att stinka ut sina livsfarliga avgaser.

Även stora bilar — långträdare och tankbilar, står ofta med motorn i gång. Beror det måhända på samma sak — rädsla att inte kunna starta igen?

Pojkarna föreslog att vi skulle snacka med Wallenberg. Sedan stack de i väg i sina stinkande åk.

För ett antal år sedan vände sej svenska folkets missnöje mot Tage Erlander. Den där jäkla Erlander — nu regnar det igen...

Denna enorma värmebölja tycks också hålla i sej. Man kanske ska snacka med Wallenberg i alla fall.

GULLI LINDGREN

13/8-1978

Vi går på bilskroten

I det här jobbet behöver man inte ha släps, säger Ove Johansson och Sigurd Eriksson. (Det släpps det alltså). I den här baracken har grabbarna både kontor, reservdelslager och lunchrum. Det fungerar bra.

■ Att ströva omkring på en bilkyrkogård känns något beklämmande. Här står rad vid rad — prydligt upp-sorterade efter bilmärke — vad som en gång med största säkerhet varit någons stolthet och glädje.

Vi pratar med grabbarna som driver Björshults Bilskrot — eller Eriksson och Johansson Bilskrot — som det heter numera.

Ove Johansson och Sigurd Eriksson jobbade båda på Järnverket i Oxelösund. Ove var där i tio år och Sigge i sju. Men så ville de försöka med något eget. Och 1971 övertog de Björshults Bilskrot.

Första åren jobbade de kvar på Järnverket halvtid, delade på ett skift. Men från 1973 har de ägnat all tid åt företaget.

— Vi har nästan ingen fritid och det är tråkigt. Ska vi räkna all tid vi lägger ned här, blir timpenningen låg. Annars trivs vi bra.

— Tre inbrott har vi haft och några sabotage. Vi monterade upp en "saftblandare" i en stolpe. Och den skrämd iväg Inkråktarna några gånger när den började snurra. Men till sist hade tjuvarna skurit av snubbelråden och haft stolpskor med sej. De klättrade upp och knöck saftblandaren också.

■ Ove och Sigge har lagt ned både avett, möda, tid och pengar de här åren på sitt företag. De har kostat på schaktning och väg. Och en bilpress har de skaffat. En sådan kostar från 30 000 och uppåt, får vi veta.

— Vi är de enda här i trakten som har bilpress. Vi tar bara 50 spänn för att ta emot en bil. Och vi nekar aldrig.

— Fast här om dagen kom en Polkvagns-pick up med en upphuggen dito på flaket, varvad med

En trave bilvrak. En gång var de någons glädje och stolthet. Nu väntar de på bilpressen. Buntas sedan ihop och skickas i väg för återanvändning.

sopsäckar och sopor i största all-mänhet. Då bad vi honom att åka till soptippen med soporna. Sen kom han aldrig tillbaka.

■ Att bilskrotmängden ökar år från år visste vi förut. Grabbarna bekräftar det. Hittilldags har en ökning skett med ungefär 100 bilar varje år. Det måste betyda hundra bilar mindre varje år ute i naturen eller efter våra vägar. Bara i våra trakter.

Man kan väl säga att varje "bilskrot" gör en insats inom naturvården. Många av dem skulle behöva stöd från stat eller kommun. Men något sådant stöd finns inte.

— Vi får försöka ta ut en del på reservdelsförsäljningen. Det gick en person och samlade ihop lamnen full med reservdelar. När vi räknade ihop vad det skulle kosta blev

han väldigt förvånad. — Ska ni ha betalt för skrotet, sa han, räta de ut armarna och släppte alltihop. Sen gick han.

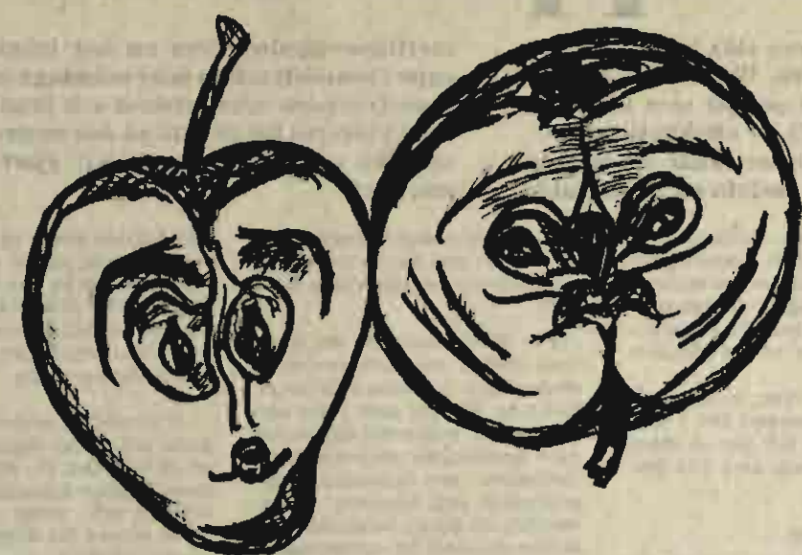
— Folk blir ofta förvånade över att vi tar betalt för reservdelarna — men det är vårt levebröd.

■ Två schäfrar tassar omkring bland bilvraken. Stora, vackra — de ser respektgivande ut. Man bör inte klappa dem. En del av bilvraken blänker riktigt vackert i solen. Det är de som inte hann bli gamla innan de blev vrak. En järnbeleg med ihoppressade bilar ligger där. Finns det något plattare än en bilkaross som manglats i bilpressen.

Ove och Sigge och deras kolleger runt om i landet jobbar på. Miljö-vård på bilkyrkogård...

Text och teckningar:
GULLI LINDGREN

I FALLFRUKTSTIDER

POPSI -s

På önnande svanskota dag efter dag
sitter en stackare — jag

handskas med frukten som kommit på fall
klyver vartenda pall

när jag har suttit i dagarna sju
ser jag i syne — gör du

så tiden tycks mogen att sluta hos
oss att koka in mos

PUPSI P

Till sist kom svampen ändå...

På svamputflykten härom dagen märkte vi att det är gott om blodris- kor och smörsopp. Till skillnad mot förr om även var de maskfria — på några undantag när. Även stensoppen — eller lulle Karl Johan var rikligt representerad i skogsslutningarna. Men den är nästan alltid fin, såvida det inte rör sig om äldre exemplar.

Plötsligt stod vi inför vårt livs fynd av stolt fjällskivling. Vilka parasoller! Men det fanns också sådana som inte var utslagna ännu. De stod där stora som knutna smed-nävar — lukta på den här du...

Vi gjorde det. Det luktade gott. Men hemma i kokboken läste vi sedan att dess smak påminner om grodlår eller lärktungor...

Det där med lärktungor gjorde oss illa berörda. Beträffande grod-lären sa en av oss:

— Det stämmer — jag har ätit grodlår en gång. Dom var sega.

Vi har läst att det finns över 500 arter av spindelskivling. Därav är en — svår att skilja från de andra — mycket giftig. Vi håller oss för säkerhets skull till våra säkra "tio i topp". Inga experiment här inte.

Ty än är vi inte mogna för sista reträtten och än vill vi inte gå miste om efterrätten. Och det skulle vi göra i så fall. Ohjälpligt.

Teckning och text:
GULLI LINDGREN

Länge måste svampvännerna misströsta, men så kom regnet och värmen höll i sig och då...

En bild från scenen på "den magnifika trappan" till den sörmländsherrgården, där man tog exterjörerna till "Min syster och jag". Insläppts i huset blev dock curlken Sickan Carlsson eller de andra. Pupsi, som här skrivit minnen från inspelningen, var en av de "degenererade ungdomarna" och sås i ett minkeopp i tv med cham-pagnebotteln i handen. Jojo.

När Pupsi och Sickan spelade degenererade ungdomar på film

■ Flickan som vi känner som Sickan med — trots Reuter, Rapp och Adamsson — tillnamnet Carlsson, är alltid mer eller mindre aktuell. På sista tiden har det varit mer.

För bara ett tuppfjät bakåt i tiden sedan fyllde hon femti. Och nu har hon blivit sexti härom veckan. Vi såg henne i TV, lika okonstlad som vanligt. Sickan är alltid Sickan. Hon har sagt det själv tidigare och hon sadet igen:

— Jag tror inte jag kan spela teater — jag är bara mej själv.

För två — eller kanske två och ett halvt tuppfjät bakåt i tiden sedan — hade vi tillfälle att konstatera det-samma i verkliga livet.

■ Vi tyckte vid den tiden att det kändes som om fru Thalia kallade. Så vi tog och blev med på några filminspelningar. Tillbringade ett par härliga veckor tillsammans med Sickan, Gunnar och dom andra polarna. Det var när "Min syster och jag" spelades in i Sandrewateljéerna ute på Gärdet i Stockholm. Men man lånade också en herrgård i Sörmland för exteriörtagningar.

När vi skulle ta oss ut till herrgården — minns inte vilken det var — åkte hela filmsällskapet i abonnerad huss. Utom Sickan. Hon hade nyligen skaffat sig en liten bil — en Lill-Fia — så hon startade en stund före bussen. Någonstans ute på sörmländska landsbygden hann bussen ifatt henne. Chauffören tuta-de vilt på henne, alla i bussen viftade. Sickan styrde ut sin pyttebil så långt det gick i dikeskanten. Samtidigt makade hon sig själv så långt hon kunde mot vänster (det var vänstertrafik) och såg skräm ut. Det var inte heller teater — det var spex. Och det var hon fin på.

När man filmar är det litet filma och mycket vänta. Vi väntade i bussen och vi väntade på den magnifika trappan — se bild. Det var bara några få scener som skulle tas. Men det tog hela dagen. Fram emot kvällen blev det kallt — det var på försommaren. Vi ville gå in i huset och värma oss. Men det fick vi förstås inte. Vi fick värma oss i bussen. Hade jag varit slottsfru hade jag heller inte gläntat på dörren för ett gäng på femton—tjugo personer med grus under fötterna.

■ Sickan spelade "sej själv" och sin egen syster. Den ena av systrarna var en snäll och sedesam flicka. Den andra rumlade och omgav sig med ett gäng degenererade ungdomar. Det var vi och några till. Men

En scen ur filmen "Min syster och jag". Sickan Carlsson och Gunnar Björnstrand dansar närmast kameran, bakom dansar bl a Pupsi med kavaljer.

egentligen fanns bara en av systrarna — den snälla. Hon hade upfunnit sin rumlande syster för att straffa den älskade, som hon tyckte var snorkig. Den älskade spelades av Gunnar Björnstrand.

Av honom fick vi förresten det mest skänliga förslag vi nånsin fått i hela vårt liv. Det var ont om hemhjälp redan på den tiden. Gunnar frågade om vi ville gå med hem och DISKA...

■ Så småningom klarades alla missförstånd och förvecklingar upp. Den stygga flickan avlivades och den snälla fick sin älskade som egentligen inte var så snorkig utan bara lätsades.

Så småningom blev det bröllop — se bild. Och när de scenerna skulle tas blev det rekordväntan av. Det lutade och klappan gick — tagning, inte bra, ny väntan, omtagning. Vi bytte fötter — inte med varann utan med oss själva — ideligen. Anna-Lisa Baude sa att hon blev trött i själva verket — och vem blev inte det.

Men vi fick också bevitna en romans på riktigt. Buster och Gretty

fann varann. Och fick så småningom varann efter sju sorger, åtta bedrövelser, en brusten förlovnin och ett sprucket äktenskap.

■ Per Grundén — skönsjungande, skön och smärt — gjorde sin debutroll och Nisse Ericsson hade besvär med härbotten. När sminkören randade Nisses skaip med ett kolstift mellan stråna, sneglade Nisse på oss och sa:

— Sânt här behöver inte du göra — du med din malta.

Vi sjöng också — ja ned hela vår själ i den sprudlande melodin och den intelligenta texten: Man älskar i Mexico i London och Värnamo man älskar i Wien i Skövde och Alaska man älskar som konfirmand i Åmål och Samarkand... Snillet som totat till texten måste ha hem-sökt av en verklig snilleblix.

När vi så småningom ville ha betalt för sången också fick vi veta att man mixrat bort den och satt dit någon läskig kör i stället. Men — som vi påpekade — det kunde ju inte vi hjälpa.

■ Trots den enorma stjärnsatsningen med både Sickan och oss

blev inte filmen någon större succé. Shamy! Bauman som skötte regin var också en av de bästa. Lågmäld och vänlig blev det alltid som han ville. Men koka soppa på en spik kunde inte ens han.

Vi — den degenererade lilla skaran — höll ihop ett tag sedan filmen var klar. Men skingrades ganaka snart. Den enda av oss som sedan ägnade sig åt teater på allvar var Sven-Olof Bern. Vi han se honom några gånger i TV-teatern innan han gick bort för ett par år sedan.

I en liten röd almanacka Årgång 1949 hade alla som jobbade med den filmen skrivit sina namn och litet till. Den skulle bli ett minne för livet. Trodde vi. För en autograf-samlare måste den ha varit rena go-biten. Den bara försvann redan samma sommar.

Har någon sett vår lilla röda almanacka — Årgång 1949! Hittelön utlovas i form av en autograf av PUPSI PÄRONSKROTT

PS. Bilderna är tagna av den unge B-fotografen Sven Nyqvist — numera stjärnfotograf med många, fina utmärkelser.

Det handlar om tröst

Ute är det gråkall oktober — snålblåst och bara två grader varmt. Äppelskörden är bärgad — grenarna var i år så nedtyngda av frukt att vi fick stötta upp dem.

Sommar vart tog du vägen? Alldeles nyss var samma grenar över-sällade av vitskär blom. Då tycktes de sträcka sej mot skyn med de ulliga molnen. Och när skymningen äntligen föll skimrade alla små täppor och fruktträdgårdar suddigt trolskt försommarnatten igenom.

Just en sådan kväll — minns vi — var det som Anna-Stina och Stig hade en av sina lyrikkvällar i sitt hem, det gula huset Sola.

Ett glödande centrum här i Nyköping, kan jag förstå. Så uttryckte sig Olof Lagercrantz, som var gästlyriker den kvällen.

Olof Lagercrantz läste ur sin diktsamling "Tröst för min Ålskling". Han menade också att Paradiset kommit till som en tröst åt människorna. För att hryta dödens udd. Och för att livet inte stämmer.

Men vi står ut därför att vi sitter tillsammans och talar med varann — tröstar varann att det ska bli bättre. Det blir inte bättre, men trösteorden behöver vi.

Visst har han rätt. Olof L. Vi behöver tröst och vi behöver varandra. Liksom tron på paradiset kan bryta dödens udd, likaväl kan några tröstens ord lindra om vi drabbats av någon olycka — stor eller liten.

En gång förlorade vi ett armbandsur. Uret var en gåva. Ett datum och ett årtal var ingraverat. Det var just den dagen som ett litet barn var fött. Det egna.

Med gråten i halsen letade vi över allt — ute och inne, i flera dagar. Av gåvans givare fick vi riktigt ordentligt veta vilken slarvmåja vi var. Det spådde på. Och det tunga hjärtat blev ännu tyngre som sten på börden.

Då kom det lilla barnets morfar och hälsade på. Han undrade vad som stod på. Och när han fick veta det, sa han:

— Var inte ledsen — du ska se att du hittar nog klockan. Och om du inte gör det så har du ju anledning-

en till att du fick den, kvar. Det är det viktigaste.

Tröstens ord — och klokhetens!

Så gick några år. En dag skulle vi städa i byråläderna. Gå till botten utav tingen, så att säga. Där — under en trave gulnade långkalsingar som aldrig användes — låg klockan.

Det kändes skönt att ta den i handen, läsa inskriptionen, dra upp den och sätta den på handleden igen. Trösterikt.

Den vackra försommarskvällen då vi gästade Anna-Stina och Stig i deras gula hus lyssnade till vacker lyrik och många tankvärda ord, drack av Stigs goda, bryggda kaffe och mumsade i oss Anna-Stinas hembakta bullar — den kvällen kändes allting skönt. Att någon klantig bilförare ordnat till en buckla på bilen ute på parkeringen kunde vi ta med jämnmot efter en sådan kväll. För det behövdes ingen tröst.

Fruktträden blommade ju så skönt just den tiden. Trösterikt.

— Hav tröst, Olof — inte är den väl så dålig, din tidning. Fast vad som står i den och i alla andra tidningar om vad som händer runt omkring i världen, kan inte göra någon människa glad. Där hjälper ingen tröst.

— Kommer att tänka på vad Olof sa avslutningsvis den där kvällen då fruktträden blommade:

— När man är ansvarig för en tidning är allting åt helvete varenda morgon. För att undvika att vara arg jämt skulle man låta bli att läsa den.

— Jag har en frack också, säger Frasse. Den har tillhört Helle Selassie. Och det gick till så att etiopiske kejsaren hade besökt Stockholm för ett antal år sedan. Han lät sy en frack, en bonjour och en jackett hos Ströma i Stockholm. När han för lämnade han efter sej en kista med dessa plagg i på etiopiska legationen. När dom sedermera skulle bygga om här togs kistan upp till Stadsauktion. En antikhandlare som jag känner var där på förhandsvisning. Han råkade titta i kistan. Överat låg två värjor med elfbensskaft, under dom låg det kläder. Han puttade kvickt in värjorna under kläderna. Sedan bjöd han 1 200 kronor för hela kofferten.

— Jag vann fighten med Skånska Laases ättling. Jag kunde bevisa att det var jag som hade gjort Elektricitetsvisan. Men Motorcykelvisan har Skånska Lasse gjort.

— Jag har en frack också, säger Frasse. Den har tillhört Helle Selassie. Och det gick till så att etiopiske kejsaren hade besökt Stockholm för ett antal år sedan. Han lät sy en frack, en bonjour och en jackett hos Ströma i Stockholm. När han för lämnade han efter sej en kista med dessa plagg i på etiopiska legationen. När dom sedermera skulle bygga om här togs kistan upp till Stadsauktion. En antikhandlare som jag känner var där på förhandsvisning. Han råkade titta i kistan. Överat låg två värjor med elfbensskaft, under dom låg det kläder. Han puttade kvickt in värjorna under kläderna. Sedan bjöd han 1 200 kronor för hela kofferten.

— Jag har en frack också, säger Frasse. Den har tillhört Helle Selassie. Och det gick till så att etiopiske kejsaren hade besökt Stockholm för ett antal år sedan. Han lät sy en frack, en bonjour och en jackett hos Ströma i Stockholm. När han för lämnade han efter sej en kista med dessa plagg i på etiopiska legationen. När dom sedermera skulle bygga om här togs kistan upp till Stadsauktion. En antikhandlare som jag känner var där på förhandsvisning. Han råkade titta i kistan. Överat låg två värjor med elfbensskaft, under dom låg det kläder. Han puttade kvickt in värjorna under kläderna. Sedan bjöd han 1 200 kronor för hela kofferten.

— Jag har en frack också, säger Frasse. Den har tillhört Helle Selassie. Och det gick till så att etiopiske kejsaren hade besökt Stockholm för ett antal år sedan. Han lät sy en frack, en bonjour och en jackett hos Ströma i Stockholm. När han för lämnade han efter sej en kista med dessa plagg i på etiopiska legationen. När dom sedermera skulle bygga om här togs kistan upp till Stadsauktion. En antikhandlare som jag känner var där på förhandsvisning. Han råkade titta i kistan. Överat låg två värjor med elfbensskaft, under dom låg det kläder. Han puttade kvickt in värjorna under kläderna. Sedan bjöd han 1 200 kronor för hela kofferten.

— Jag har en frack också, säger Frasse. Den har tillhört Helle Selassie. Och det gick till så att etiopiske kejsaren hade besökt Stockholm för ett antal år sedan. Han lät sy en frack, en bonjour och en jackett hos Ströma i Stockholm. När han för lämnade han efter sej en kista med dessa plagg i på etiopiska legationen. När dom sedermera skulle bygga om här togs kistan upp till Stadsauktion. En antikhandlare som jag känner var där på förhandsvisning. Han råkade titta i kistan. Överat låg två värjor med elfbensskaft, under dom låg det kläder. Han puttade kvickt in värjorna under kläderna. Sedan bjöd han 1 200 kronor för hela kofferten.

Nu stokar trädgårdens blommor — frostnupna. Vi väcks inte längre av en solstrimma redan klockan tre på morgonen. Sover gott ända tills morgontidningarna rasslar in genom brevlådan. Brygger kaffe, rostlar bröd och tänder ett litet ljus. Vecklar upp tidningen — ortens och den som Olof Lagercrantz basar för.

Kommer att tänka på vad Olof sa avslutningsvis den där kvällen då fruktträden blommade:

— När man är ansvarig för en tidning är allting åt helvete varenda morgon. För att undvika att vara arg jämt skulle man låta bli att läsa den.

Hav tröst, Olof — inte är den väl så dålig, din tidning. Fast vad som står i den och i alla andra tidningar om vad som händer runt omkring i världen, kan inte göra någon människa glad. Där hjälper ingen tröst.

GULLI LINDGREN

Sommar — vart tog du vägen? Alldeles nyss blommade fruktträden så skönt...

Människor jag mött:

Sörmlands-Frasse

EN GÅNG — det var på vårvintern — träffade jag Sörmlands-Frasse och hans hustru Dagny Maria. Jag gav dem lift i Gulltorp — bilen min. Dagny Marias små guldsandaletter lämpade sig inte för promenad. I all synnerhet inte på vårvintern.

Sörmlands-Frasse, alias Frans Hellström, barnfödd i Strängnäs-trakten, är en livad fyr. Leder heller inte av munhäfta.

Jag vann fighten med Skånska Laases ättling. Jag kunde bevisa att det var jag som hade gjort Elektricitetsvisan. Men Motorcykelvisan har Skånska Lasse gjort.

NÄR SÖRMLANDSFRASSE var 14 år gjorde han sin första visa som slog. Det var "Anna-Mari och Pelle tjänte på samma ställe". Sedan dess har han gjort många, många hundra visor. Men även sketcher och monologer.

Sörmlands-Frasse har en hatt som är berömd. Den har tillhört hans morfars farfar som en gång i tiden köpte den i London. Frasse säger att den är 200 år gammal. Hatten håller på att bli mör, så Frasse har förstärkt den in-vändigt med en av sina egna gamla målade skyltar.

Jag har en frack också, säger Frasse. Den har tillhört Helle Selassie. Och det gick till så att etiopiske kejsaren hade besökt Stockholm för ett antal år sedan. Han lät sy en frack, en bonjour och en jackett hos Ströma i Stockholm. När han för lämnade han efter sej en kista med dessa plagg i på etiopiska legationen. När dom sedermera skulle bygga om här togs kistan upp till Stadsauktion. En antikhandlare som jag känner var där på förhandsvisning. Han råkade titta i kistan. Överat låg två värjor med elfbensskaft, under dom låg det kläder. Han puttade kvickt in värjorna under kläderna. Sedan bjöd han 1 200 kronor för hela kofferten.

SÖRMLANDS-FRASSE berättar flödande och med spelande

ögon. Det gäller att hänga med.

— Men hur kom fracken i din ägo?

— Jo, antikhandlaren ringde mej och sa:

— På mitt vindskontor hänger en frack, en bonjour och en jackett. Du Frasse behöver väl en frack?

— Visst behövde jag en frack. Så jag köpte den. Och på fracken hängde både Storkorset och andra ordnar.

Sörmlands-Frasse och Dagny Maria bor i Enskede utanför Stockholm. Om detta berättar Frasse:

VI BODDE I många år i Kåkbrinken i Gamla stan. Men så skulle dom restaurera där så vi flek en lägenhet på Prästgatan under tiden. Jösses — jag höll på att försa ändan av mej. Så kallt var det där. Så jag ringde till värden i Kåkbrinken och frågade när vi skulle få komma tillbaka.

— Ni är välkomna, sa värden. Men det kostar 700 i månaden och 90 000 i insats.

Jag skiter i dej, sa jag då. Så nu bor vi i Enskede. Och där trivs vi bra. När vi blir gamla flyttar vi till Torpet i Östergötland!

Frasse är 77 år och Dagny är något yngre.

— Då ska jag sitta och måla tavlor hela dagarna. Jag har målat 200, alla sålda.

BLAND ALLA ordnarna som Frasse bär finns en som han är särskilt stolt över. Han är medlem av Torparriddarorden. De har Torparriddarsdag varje år i Karlstad. Då uppträder Frasse gratis för barn och handikappade. Annars får han 1 500 kronor för en halvtimme i Folkparkerna, berättar Frasse.

Det torde vara något mer än han fick för att framföra Anna-Mari och Pelle för 83 år sedan...

Men på den tiden ägde han ingen frack. Och inte heller sin mascot — "den levande slokhatten"!

GULLI LINDGREN

Sörmlands-Frasse och Dagny Maria.

***** SIN

Dagsversen

Det här är väl inte sant...

- Dumburken
- erövrar
- huset
- ersätter julgransljuset
- ersätter kvällspromenaden
- ersätter lördagsbuden
- ersätter biobesöket
- ersätter småprot i köket

Utesluter allt pyssel om kvällen köket och källaren och andra ställen avfolkas senast till aktuellt sen sitter man där framför husguden snällt

Ögonen rinner och vettet försvinner det smuttas och knapras på nåt som är gott

Sett och noterat av Päranskerott

POPSI -75

POPSI -75

SN Måndagen den 17.11.75

Lilla Gumman på sjukhus

Det här är en sann berättelse ur livet. Den handlar om hur det kan gå till när en mycket gammal och mycket hjälplös människa tas in på ett av våra moderna sjukhus. För säkerhets skull och för att undvika felaktiga identifikationer måste vi understrika att det sjukhus som åsytas inte tillhör Sörmlands län. För så här går det väl inte till här...?

Gulli Lindgren, som gjort text och teckningar, återkommer med ännu ett avsnitt av berättelsen om lilla Gumman.

Lilla Gumman (87) hade haft en hård natt. Kräcks o. bajsat på toaletthinken många gånger. Efter varje gång tänkte dottern, som var på tillfälligt besök, att nu är det nog över — nu får vi sova resten av natten...

Men inte var det över inte. Och på morgonen, som var en måndagsmorgon, kunde det inte bli annat än ambulans.

Pojkarna som kom in med bären var mycket varliga och försiktiga med Lilla Gumman som nu var nästan medvetslös. I väg bar det till det stora, nästan nya sjukhusets akutintagning. Lilla Gumman lyftes från bären över till en annan bär. Men råkade hamna på yttersta kanten. Det såg farligt ut. De snälla gossarna hade försvunnit med bär nummer ett.

Kvar vid den nya bären var den ängsliga dottern och en flicka i vit rock. Flickan la på den pyjamasklädda Lilla Gumman en frottéhandduk som räckte från armhålorna och ned till knäna. Den skulle skydda mot draget i den stora akuthallen.

Sedan beordrade hon dottern att gå och lämna Lilla Gummans sjukhuskort av plast någonstans.

— Jag går inte ifrån mor, hon kan ramla i golvet, sa dottern, och försökte jämka upp Lilla Gumman bättre på bären. Det gick dåligt för en liten kropp på bara 42 kilo i nästan medvetslöst tillstånd känns mest som en 100-kilos potatisäck.

— Och förresten så fryser mor, du måste lägga på henne något varmare.

— Jag ser till så hon inte ramlar av, sa den vitrockade i snorkig ton, räck till sej en frottéhandduk av samma format som den första från en annan bär och bredda över den iskalla Lilla Gumman.

— Och förresten — var hittar jag igen mor om jag går ifrån henne nu, sa dottern. — Gå bara höger, vänster, så och så och rakt fram längst bort till höger sa flickan retligt.

— Jag går inte ifrån mor, hon kan ramla i golvet och förresten hittar jag aldrig igen henne om jag börjar irra omkring här. Du kan gå med kortet själv, sa dottern bestämt. Och så blev det.

Sedan rullades Lilla Gumman in i ett litet rum i vantan på doktorn. Dottern vaktade så att hon inte skulle ramla i golvet. Försökte jämka upp henne igen från den farliga kanten. Men det gick dåligt. Drog och tänjde i de små frottéhanddukarna, men de blev inte vare sej större eller tjockare för det. Lilla Gumman frös så att lösgommarna dansade omkring och åkte snett i munnen på henne.

Hon hade både kissat och bajsat på sej.

Lilla Gumman vaknade upp och sa att hon var kissnödig. Dottern

tryckte på en knapp på väggen nere vid dörren. En lampa började blinka och en signal att låta. En annan flicka i vit rock kom infarande med fart och sa argt att det där var katastrofalarmet. (Med det stod det ingenting om bredvid knappen). Den rätta knappen satt på väggen på den andra sidan om dörren.

Mor behöver ett bäcken, sa dottern. Flickan försvann och kom tillbaka efter en stund med ett bäcken.

— Mor har bajsat på sej — hon behöver göras ren, sa dottern. Men flickan försvann utan att svara.

Dottern hjälpte Lilla Gumman med bäckenet. Hon vägde fortfarande bara 42 kilo och kändes fortfarande som en 100 kilos potatisäck att lyfta. Men det gick, för nu kunde Lilla Gumman hjälpa till litet själv att häva sej upp. Sedan försökte dottern att torka sin mor ren så gott det gick med en pappershandduk och litet cellstoff som låg där.

Efter en stund kom ännu en flicka in med en termometer och sa att temperaturen skulle tas i stjärten.

— Mor har bajsat på sej — behöver göras ren, sa dottern. Flickan la termometern på bordet och försvann.

Nu började dottern undra om det var hon eller de vitrockade flickorna som kom och försvann som var anställda på sjukhuset. Och vem hjälpte de gamla och sjuka med bäcken och temp och hindrade dem från att falla i golvet om ingen anhörig eller vän var med vid intagningen. Och vem försökte att få den lilla frottéhandduken att räcka från hakan och ned över de iskalla lårna.

Dottern tog tempen på sin mor. Den var bajsig och visade på tretioåtta och sex då hon la ifrån sej den på bordet.

Sedan kom det någon från laboratoriet och tog prover. Och sedan kom doktorn. Han sa att det blir nog bäst att stanna nån vecka.

Efter bara två timmar hade Lilla Gumman fått en säng. Och det var fort det. För året innan när hon kom i ambulans till det stora sjukhuset tog det nio timmar att bli inskriven och få en säng. Men den gången fick Lilla Gumman ett helt, stort badlakan över sin lilla, bräckliga kropp till skydd mot draget.

Väl uppe på sjukrummet kom en annan doktor och undersökte Lilla Gumman. Han hade skägg, var hurtig och sa "fridens liljor" när han gick.

Lilla Gumman låg nedbäddad. En liten, liten kroppaskrott i den stora sjukhussängen. Hon frös under påslakanet. För filten som skall vara i påslakanet är bortrationaliserad.

— Hon fryser, sa dottern till den vitrockade som fanns i rummet.

— Då ska jag hämta en fil, sa den rara flickan o. kom tillbaka efter en stund med ett vitt sängöverkast som bestod av bara håll.

— Hon fryser ändå, sa dottern. Då gick flickan och hämtade ett badlakan och breddade över lilla darrande kroppen. När Lilla Gumman somnat smög dottern därifrån.

På kvällen kom dottern tillbaka till sjukhuset åtföljd av Lilla Gummans andra dotter. Febern hade nu stigit till trettionio blankt. Lilla Gumman låg i den stora sjukhussängen som en slak potatisblast. Orkade inte lyfta handen — orkade inte tala. Bara ett litet, darrande ord — fryser...

Döttrarna ringde på klockan, sa till den vitrockade flickan som kom in — mor fryser. Flickan kom med ett badlakan av frotté. Döttrarna som då lade märke till var traven av badlakan förvarades, hämtade ännu ett och breddade över Lilla Gumman. De täckte henne också med en medhavd morgonrock.

Då döttrarna först kom in till sin mor förvånades de något över att hon inte låg med dropp. De antog — och det med rätta — att hon måste lida av en oerhörd vätskebrist. På bordet vid sängen stod ett glas vatten och ett glas juice. Första dottern kände igen dem. Det var samma glas som hon bett att få in tidigare på dagen. Hon hade då försökt få i Lilla Gumman av de båda vätskorna. Men lyckats dåligt. Glasen var lika orörda nu.

— Törstig, sa Lilla Gumman svagt. Döttrarna ringde och fick in ny, frisk juice. De stöttade hennes huvud och höll glaset. En del rann bredvid och ned på skjortan, men något fick Lilla Gumman i alla fall i sej.

— Gott, sa hon när hennes huvud varsamt lades ned på kudden igen. Hon slöt ögonen.

VÄND!

Nu kom doktorn igen — han med "Fridens liljor". Han talade och sade att mor har en urinvägsinflammation. Eller om det var infektion. — Men den ska vi nog ta bort, sa han. Med penicillin. Hon ska få tabletter. Och har hon nåt åt lungorna så försvinner det samtidigt. Sa doktorn och gick. Fridens liljor.

Nu hände något som var både egendomligt och obehagligt. En sjuksköterska kom in. Hon tittade på den lilla lappen som låg på Lilla Gummans sängbord. Där Lilla Gummans vätskeintag var noterat. Anlagligen blev hon så bestört att hon tappade fattningen. Över den lilla mängden — nästan ingen — som var noterad.

Hon böjde sej ned över Lilla Gumman och skrek:

— Ni måste dricka mycket, ni måste dricka mycket — måste. Lilla Gumman gläntade inte på ögat ens.

— Mor orkar inte dricka själv, sa dottrarna.

— Ni måste hjälpa henne, sa sjuksköterskan med samma hårda röst.

— Det gör vi, sa dottrarna. Men vem hjälper henne när ingen av oss är här.

— Hon måste kunna själv, sa sjuksköterskan bestämt.

— På förmiddagen var mor medvetlös, sa dottern nummer ett. Hon orkar inte ens sträcka ut handen efter glaset.

— Ja, men nu är hon inte medvetlös längre, sa den vitrockade sjukhusängeln. Hon måste kunna själv. Hon MÅSTE dricka. Annars måste vi sätta in dropp. Och det är minsann inte så roligt heller. Sa ängeln och lät riktigt hotfull.

— Det är förvånansvärt att ni inte gjort det för länge sen, sa dotter ett.

Nu hade Lilla Gumman öppnat ögonen. Men det var också allt. Själv var hon "bortom". Visste inte alls vad som tilldrog sej vid hennes säng. Det var bra. Att vara sjuk och gammal kan räcka. Hårda förebilder i stället för vård och omtanke skulle ha gjort Lilla Gumman så ledsen, så ledsen om hon varit "med".

— Ett klart fall för en psykiater,

Lilla Gumman låg och kurade under tre badlakan av frotté och ett överkast som bestod av nästan bara håll. Hon frös.

sa dottrarna till varandra när sjuksköterskan gått därifrån. Hon måste vara helt utarbetad. Hon hade en liten brytning när hon skrek. Kanske hon blivit skadad under andra världskriget.

— Eller under första, sa en röst ned ifrån dörren. Det var en av de unga flickorna som omärkligt kommit in.

— Synd om henne. Och öynd om patienterna. En sådan hård ton bland de sjuka måste svida som salt i sår...

Innan dottrarna gick hade de lyckats få i sin mor nästan ett halvt glas juice. Samt litet isvatten. Det var svårt — det mesta rann bredvid. Dotter ett gick ut för att skaffa ett sugrör. Men Lilla Gummans tillstånd var inte sådant att hon fattade finessen. Hon tuggade på sugröret. Ängeln kom in igen och skrek:

— Tugga inte — sug. Men Lilla Gumman visste inte vad "sug" var just då. Hon tittade förskrämd litet i rös på sugröret neda för sin nästipp och tuggade vidare. Då kom någon in med en mugg som hade ett lock med en pip i. Och sedan gick det

bättre för Lilla Gumman att få i sej av den så livsviktiga vätskan.

Innan dottrarna gick var dotter ett ut på expeditionen och försökte tala med ängeln.

— Någon måste mata mor. Det går inte att bara ställa in en soppskål på bordet och sedan ta ut den igen om en stund. Hon kommer att svälta ihjäl. Men ängeln höll fast vid att "hon måste kunna själv". Hon blev så mångordig och både en så arg ton — bråkade på utan vare sej komma eller punkt att dotter ett till sist kände sej som en som bara står och gapar utan att få en enda syl med i vådret.

— Då avbröt Fridens Liljor — som också var där — ängelsn arga ordflöde. Det kändes skönt tyckte dotter ett.

Då dottrarna lämnade sjukhuset sov Lilla Gumman. Nu såg hon inte ut att frysa längre. Ett påslakan, tre handdukar och ett sängöverkast av håll samt hennes feber höll henne varm.

Det hade varit en lång månad.

Lilla Gumman 2:

"Man behöver vara frisk och stark för att orka ligga på sjukhus..."

Sist lämnade vi Lilla Gumman huttrande i sin säng under ett påslakan utan filt, tre handdukar och ett sängöverkast av nästan bara håll. Hon hade hög feber och den höll henne varm. Men inskrivningsdagen på det stora sjukhuset hade varit lång och mödosam. Gull Lindgren fortsätter här att berätta om vad som hände Lilla Gumman innan hon med livet i behåll skrevs ut från sjukhuset. Vi understryker här liksom i tidigare avsnitt att erfarenheterna inte gjordes på sörmäländskt sjukhus.

På besökstid dagen efter kom dottrarna tillbaka. Lilla Gumman sov, men vaknade strax och sa att hon ville ha hjälp med att gå på toaletten. Det var bråttom. Det är det alltid om man har en urinvägsinfektion.

På toaletten var det mörkt — dottern som hjälpt sin mor dit letade febrilt efter kontakten. Då hon slutligen hittade den var det redan för sent. Lilla Gumman hade vänt ner sej och var olycklig för det. Ovanför ljuskontakten satt en liten, röd skylt. Spar på ljuset, stod det.

Gamla människor är ofta vana att lyda "överheten". Så det är klart att alla släkte ljuset vid utgåendet. I stället skulle det vara så att ljuset på toaletten inte skulle gå att släcka.

Många har säkert "olyckats" medan de letat efter ljuskontakten på mörka toaletten, tänkte dottern.

— Hur många miljoner var det nu igen som det stora, enormt dyra sjukhuset kostat mer än beräknat när det byggdes? Kanske man nu försöker ta ta igen det genom att spara på ljuset på toaletterna. Men hur mycket mer kostar männe tvåtusen per råt? Och så akämde Lilla Gumman också. Det borde hon besparas. Och alla med henne.

Nu ville dottern hjälpa sin mor med underlivshygiene eftersom en urinvägsinfektion gärna skapar en stark lukt. Och eftersom hon visste att Lilla Gumman själv var noga på den punkten i vanliga fall. Hon såg sej om i det rymliga toaletttrummet efter en bidé med termostatinställt tempererat vatten. Det fanns ingen. Men det fanns en stol med ett ned-sänkt bäcken. På locket stod Lilla Gummans namn. Samt "sparas". Lilla Gummans urin skulle ha matts. Det hade kanske fungerat om det inte varit mörkt på toaletten.

Nu hittade dottern på att blöta toalettpapper i ljummet vatten samt ta två på och tvätta modern som halvstod på darrande ben över toalettstolen. Sedan behövde det skjåas med nytt, vått toalettpapper och sedan torkas med pappershandduk. Tre gånger rantade dottern över golvet mellan tvättstället och toalettstolen medan Lilla Gumman försiktigt sjönk ned och vilade mellan varven. Men till sist var hon något så när ren. Men — tänkte dottern — det här är verkligen ett primitivt sätt på ett stort, dyrt, modernt sjukhus med så kallad topprustning. Hur gör de gamla och sjuka själva när de vill hålla sej rena under sjukhusvistelsen. Och hur gör sjukvårdspersonalen i de fall då de måste hjälpa till. Eller anses badet, som förekommer någon gång ibland, tillfyllest.

Dagen efter — på onsdagen — ringde man från sjukhuset till en av dottrarna och sa att Lilla Gumman skulle hämtas på fredag. Hämtas till vad? Till sin lilla ensamma stuga med tean i köllaren? Kontakt togs med hemhjälp i Lilla Gummans kommun. Nej, Lilla Gummans hemsamariter hade tilldelats andra jobb. Ingen hade trott att Lilla Gumman som var så sjuk bara skulle få stanna på sjukhuset i fyra dagar. Hemhjälp talade med sjukhusets kurator som bekräftade att Lilla Gumman var så frisk att hon inte behövde stanna längre. Kuratorn hade dock aldrig träffat Lilla Gumman. Utan det var bara vad hon hade hört.

Till sist blev det i alla fall bestämt att Lilla Gumman skulle få stanna kvar på sjukhuset till onsdagen i följande vecka. Med det samma i början på den veckan skulle kuratorn ta henne med sej till det pensionärshem där hon, Lilla Gumman, hade ansökan inne sedan tidigare. Lilla Gumman hade en släkting som bott där i 14 år. Och som trivdes väldigt bra. Henne skulle man hälsa på. Och så skulle kuratorn tala med föreståndarinnan om att Lilla Gumman snart skulle få komma dit själv.

Dottrarna besökte sin mor varje dag på sjukhuset. De turades om — pusslade med sina jobb, kommunikationerna och avstånden. Dotter ett hade 20 mil fram och åter ett avverka varje gång. Men det gick bra tack vare att hon var bilburen. Dotter två hade fyra olika kommunikationsmedel som inte passade ihop. Det tog längre tid för henne att åka 2,4 mil som för den bilburna att åka 20.

Då dotter ett kom till Lilla Gumman på fredagen — samma dag som det varit meningen att hon skulle skrivas ut — ville modern helst sova. På sängbordet stod matbrickan. Allt verkade örört. En vitrockad flicka kom för att hämta brickan. Hon tittade på lappen där vätskeintaget noterades och sa spontant:

— Oj, va lite. På bordet snett bakom blomvasen låg en tablett utan den lilla plastbägaren. Flickan visste inte vad det var för en tablett men antog att den tillhörde penicillin-kuren som Lilla Gumman genomgick för att få urinvägsinfektionen hävd. Den skulle ha tagits någon gång. Men ingen hade någon sin kollat att någon av tablettorna hamnat där den skulle. Ängeln — avdelningens överhuvud — hade ansett att patienten var i stånd att sköta allting själv (eftersom hon inte var medvetlös) och då hade alla de andra ansett det också.

På lördagen och söndagen stultade Lilla Gumman omkring litet, stödd på någon av sina dottrar.

På måndagen var hon ända ut i korridoren på promenad. Hon hade sjukhusets strumpor på sej. De hade sades ned. Lilla Gumman stannade och drog upp dem — ideligen. — Det värsta jag vet är när strumporna åker ner, sa hon litet småargt. — Men — tillade hon — jag har ju inget annat att göra än att dra upp dem.

— Skönt, mor har både sitt ettriga humör och sin humor kvar — tänkte dottern som hade "Jouren". Då finns det gott hopp.

Lilla Gumman stod kvar ute i korridoren och vinkade då dottern gick därifrån — baklänges. Utanför korridorens glasörrar stannade hon och såg efter modern då hon gick tillbaka till sin sal. Liten och böjd och en aning inåt med tårna. Ett litet snedsteg då och då. Och strumporna hade åkt ned igen...

På måndagsmorgonen ringde dotter ett till sjukhusets kurator. Hon ville veta om det var den dagen kuratorn skulle ta med mor till pensionärshemmet på besök. Men kuratorn visste inte. Hon hade ännu inte talat med hemmets föreståndarinnan. Så hon kunde inte upplysa om det skulle bli den dagen eller nästa.

— Det måste jag få veta med det snaraste. Om det inte blir i dag vill jag hälsa på mor. Blir det i dag är det ingen mening att åka för att flina mor utflugnen.

— Ring efter tolv, sa kuratorn. — Det är så dags det, sa dottern. Skall jag besöka mor klockan ett måste jag åka halv tolv.

Då blev det bestämt att kuratorn skulle föreslå föreståndarinnan på pensionärshemmet att hon skulle komma med Lilla Gumman och hälsa på på tisdagen som först.

34-75
11

Efter samtalet med kuratorn försökte dottern få kontakt med doktor Fridens Liljor. Det lyckades naturligtvis inte. Hon hade tänkt att få ett samtal med honom när hon besökte sjukhuset på eftermiddagen. Men en sekreterare upplyste om att man kunde få en tid när doktorn skulle ringa upp. En sådan tid bestämdes till på tisdagen mellan klockan tretton och fjorton.

På tisdagen vid femtontiden ringde doktorn. Han sa att Lilla Gumman var så frisk som hon kunde bli och att urinvägsinfektionen var hävd. Hon måste ut från sjukhuset dagen efter, på onsdagen. Det fanns dom som var sjukare som behövde sängen.

Dottern sa att det var sjukhusets sak att ordna med konvalescenthem för mor. Att hon inte kunde var ensam i sin stuga i det tillståndet, att man inte från "hemhjälpen" kunde skaffa samariter i den utsträckning som modern skulle behöva tills det blev plats på pensionärshemmet om tre veckor. Och att anhöriga — hur gärna dom än ville — inte kunde ställa upp dygnet runt.

— Då får vi överväga hur vi ska göra och återkomma, sa Fridens Liljor.

Under tiden hade mycket hänt omkring Lilla Gumman. Man kunde bereda plats för henne på Hemmet redan på fredagen i samma vecka. Hemhjälpen hade lyckats frigöra Lilla Gummans "gamla" samariter. De skulle avlösa varandra och även kunna vara hos henne de två nätter det gällde. På fredagen skulle de bli avlösta av dotter ett som skulle skjutsa Lilla Gumman till Hemmet för inskrivning. Men sedan skulle dottern och modern åka tillbaka till hennes stuga och vara där tillsammans över lördag—söndag. Detta glädde sej lilla Gumman mycket åt. På måndagen skulle hon sedan installeras i sitt rum på Hemmet. För att — givetvis — få komma hem till sin stuga då och då i sällskap med dottrarna.

Men på onsdagsmorgonen när Lilla Gumman redan satt på sin sängkant på sjukhuset och väntade på den snälla och för henna välbekanta samarit som skulle hämta hem henne — blev det bestämt på sjukhuset att hon KUNDE få stanna till fredagen. Men både samariten — som kände Lilla Gumman väl — och dottrarna var överens om att den glädje som Lilla Gumman kände över hemredan inte skulle tas ifrån henne. Doktorn HADE ju sagt att hon var så frisk som hon kunde bli. Och allt hade ordnat upp sej. Ett besked till Lilla Gumman DA att hon måste stanna ytterligare två dagar på sjukhuset hade blivit en allt för stor besvikelse för henne.

Hon hämtades alltså som det blivit bestämt. Hon var matt och svag — men glad. Då hon kröp ned i sin egen säng i stugan var hon nära på lycklig.

Lyckan blev emellertid inte så långvarig. På natten sjuknade hon igen. Tur att hon inte var ensam utan hade den snälla samariten hos sej som kunde ta hand om henne. På morgonen blev det ambulans igen tillbaka till sjukhuset. Det visade sej att urinvägsinfektionen inte var hävd. Det kanske inte varit så

helt med penicillinuren då ingen såg till att Lilla Gumman verkligen fick de viktiga tabletterna i sej.

Då dottern frågade Fridens Liljor vad det kom sej att mor blev sjuk igen, snäste han av henne tämligen bryskt:

— Förkyld kan ju vem som helst bli...

Det var en annan läkare som talar om att det var urinvägsinfektionen som fortfarande spökade.

POPSI-75

Det värsta jag vet är när stramporna åker ned, sa Lilla Gumman. Fast jag har förstås inget annat att göra än att låta upp dom.

Nu blev det ny penicillinur för Lilla Gumman. Och denna gång såg man tydligen till att tabletterna hamnade där de skulle. På femte dagen hämtades hon av en av dottrarna. På Hemmet fick hon ett rum vägg i vägg med sin släkting som bott där i fjorton år. Och som snart fyller 90. Alla på Hemmet välkomnade henne mycket varmt. Och hon blev väl omhändertagen från första stund.

Väst längtar Lilla Gumman hem till sin stuga — hon har ju bott i den i nästan 50 år. Men samtidigt upplever hon en slags hemkänsla på Hemmet. I sitt rum har hon många av sina egna saker — gungstolen, prydnadsaker, fotografier på sina närmaste. Och atmosfären är mycket varm på Hemmet. Man pysslar och kelar med de gamla. Ömhet och omtanke behöver alla — från vaggan till gravan.

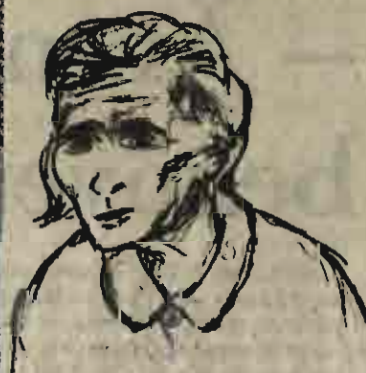
Då och då kommer Lilla Gumman hem till sin stuga och "hälsar på". Julen hoppas hon att få tillbringa där. Och sin 88-årsdag. Till sommaren räknar hon med att vara hemma igen på allvar.

Man måste — som bekant vara både frisk och stark för att orka med att ligga på sjukhus. Man måste kunna klara sej själv.

Eller som Sjukhusängeln sa: — Kan hon dricka själv hemma så kan hon väl göra det här...

Det är något sjukt med våra stora sjukhus. Förmodligen är det obotligt. Den som överlever får se.

Teckningar och text:
GULLI LINDGREN

Nu är Lilla Gumman utskrivet från det stora sjukhuset. Med livet i behåll. På Hemmet får hon god mat, ömhet och vård.

I snödroppehuset

UNDRAS om det kan finnas någon mer som har en päronskrott som hyresvärdinna i kvartret Snödroppen? Vi i huset som hon kallar Snödroppehuset har det i alla fall och var hon fått det där med "skrott" ifrån vete katten, men det har definitivt inte något med hennes mänskliga karaktär att göra i alla fall. Alla som någorlunda följer skrivelserna i denna tidning har väl redan listat ut vem hon är — just det: Pupsi Päronskrott!

ATT DET KAN VARA så underbart att bara bo! Det har plötsligt blivit något mer än att bara ha en låda att ställa in sina prylar i. Så kändes det ju då man bodde i betongkoloss. Det borde vara alla människor förunnat att få bo i ett litet lyhört hus med en värdinna som vår. Säkerligen skulle många mänskliga tragedier undvikas då. Tänk att ha någon utomstående som BRYR SIG OM! Om Du ligger sjuk i en betongkoloss vem märker det? Ringer på Din dörr och frågar hur Du mår för att det hördes ljud ifrån Din lya? Frågar om Du behöver ha något hem från affären. Eller kanske bara en dag då vädret är toppen, ställt in en bukett av trädgårdens blommor på Ditt köksbord (att vi har fullt förtroende för varandra i vårt lilla hus behöver jag väl knappast nämna).

ELLER NÄR TRÄDGÅRDEN börjar vakna gräver upp en kvadratmeter jord och frågar om Du vill peta ner några frön. Eller som sätter upp lappar på anslagstavlan i trappan som säger varsågod att knipsa av några rabarber till kräm tidigt på sommaren och

litet senare sätter upp en annan lapp att vi gärna får koka äppelkräm för nu är första sommarfrukten klar att skördas? När vattnet varit avstängt i vintras ett par dar och sedan är OK då står det inget torrt formulerat anslag att "Då vattnet p g a varit avstängt får vi härmed meddela..." utan ett par duschande figurer förkunnar frejdigt att tjejer och killar nu kan Ni bada igen! Eller som utan knot vattnar Dina blommor hela sommaren när Du bor på landet? Och som när livet är litet kantigt och snövråligt även för henne kan komma in och bara vilja vara en stund och prata (men DET händer inte så ofta) vilket ju gör att man själv också vågar knacka på och snora av sig sina bekymmer när de gör sig påminda.

VAD GÖR DET DÅ att man måste gå ner i källaren för att bada och att man måste tänka på att inte snacka alltför högt på toa, för då hörs varenda stavelse in till grannen, att det kanske drar litet mer i vråna än det gjorde i betongkolossen. Sinä nackdelar som mer än väl uppvägs av allt det positiva och som gör att man knappast reflekterar över dem. Det är sådana småsaker som människor i betongkolosser gör stora saker av på bostadsrättsföreningens årsmöte bara för att få ur sig sina aggressioner som helt naturligt måste frodas i en operoslig miljö. — Jag skulle kunna fortsätta hur länge som helst i den här atilen men med risk för att bli tjugit slutar jag här med en hälsning till Puppisan. Vi ses snart på välkomstpatty för en nyinflyttad hyresgäst. Sån är hon, quinnan som följer sig bakom signaturen Pupsi Päronskrott. FIA

VISIR slår ett slag för rökfri miljö

Riksförbundet VISIR — uttytt "Vi Som Inte Röker" — är en offensiv folkrörelse mot tobaken och för en bättre och mindre hälsofarlig miljö på arbetsplatser och allmänna samlingslokaler.

På knappa två år är medlemsantalet uppe i 4 000 och lokalavdelningar har bildats på ett 20-tal platser i landet.

Nu har turen kommit till Nyköping. Ett förberedande möte har hållits under ledning av förbundssekreterare Vallentin Sevénus. Planerna för en lokalavdelning i Nyköping har dock funnits länge. Och tack vare eldsjälens Sören Karlsson (och några till) startar VISIR i Nyköping med 25 redan inregistrerade medlemmar.

Att VISIR är ute i angeläget ärende märks på den snabba tillväxten. Fler och fler människor inser fortare och fortare hur viktigt det är med en rökfri miljö — både ur hälso- och trivselnsynpunkt. Och rökarens hjärtlösa kommentar till den protesterande icke rökaren — "det får du finna dej i" — torde bli mer och mer sällsynt.

I det förberedande mötet deltog — förutom Vallentin Sevénus — Sören Karlsson, Gulli Lindgren, Ingrid Karlsson, Siv Råström, Alice Hedlund, Brita Montgomery, Stig Bergström med flera.

Lokalaföreningen kommer att bildas officiellt tisdagen den 2 december. Förslag till möteslokal är Brita Montgomerys Gröna Lunchrestaurang, Teatergatan 6. I så fall kommer Brita M att svara för både traktering och trivsam brasa.

Alla som är intresserade av att vara med i en framåt folkrörelse som arbetar med viktiga miljö och folkhälsfrågor är välkomna. Den som vill sluta röka men ännu inte orkat kommer att få all hjälp han eller hon kan begära. Mötet blir GARANTERAT RÖKFRITT.

Rökfria visartisten Roland v Malmberg kommer också att vara där.

20/11-75 S. S. S.

Lustar och laster: Somliga älskar gamla ting...

Att ha en hobby — det är fint det. Att ha en last är inte lika fint. Men ibland kan man bli funderad över var gränsen egentligen går.

När jag som sextonårig mannekängelev plötsligt fick göra ett inlägg som resemannekång kändes det ovant inte bara för mej. Modetfirmans säljare var van vid att ha både kunnigare och mera avancerade flickor med på sina resor.

Väningarna gick bra. Men så skulle det ätas både lunch och middag med kunderna. Så här kunde det låta:

- En cigarrett?
- Tack, jag röker inte.
- Men en snaps till maten vill du väl ha!
- Tack, jag dricker inte.
- Vad vill du ha till kaffet?
- En liten kaka kanske.
- Du menar väl en liten cacao!
- Nej tack, bara en liten kaka.
- Människa, inte röker du och inte super du och fruntimmer är du själv. Har du inga laster?
- Jo, jag tycker om att bli kladd på ryggen.

Bara några år efteråt tillbringade jag en semester hos min 88-åriga mormor. På vinden hittade jag en spinnrock och en smörkärna. Spinnrocken hade min morfar ropat in på en auktion för femtio öre (det skulle vara i dag det) då morfar och mormor var nygifta. Om smörkärnan berättade mormor:

— Den fanns i Stenbacken när jag flyttade in där 1885. Och min svärmor talade om att den fanns där då hon flyttade in som nygift. Det var på 1840-talet.

Då jag åkte hem efter semesterens slut hade jag både smörkärnan och spinnrocken med mej. Grunden var lagd till ännu en last.

Min far var mycket måttlig då det gällde sprit och tobak. Det förekom knappast. Han köpte böcker. Ibland kunde menyn bestå omväxlande av potatis och saltgurka och potatis och lingonsylt. Bokhyllorna svälde och fick kompletteras. Läslusten blev en lästast. Och vi barn fick förmånen att växa upp i ett boksynt hem. Tack!

Men tillbaka till den last som följt mej genom livet. Smörkärnan och spinnrocken efterföljdes av alla slags gamla ting — och mindre gamla också förresten. Bruktång, nötta och sköna att ta i. Att fantisera omkring. Hur det var på den tiden då de användes. Stora grejor faller jag för — en mormorsäng som det inte finns plats för. Upp på vinden så länge så får det ordna sej så småningom. Motstå den kunde jag inte. Mormor och morfar hade ju en likadan.

Rachel Karlsson säljer gamla prylar, därför att hon älskar att omge sig med sådant.

När alla oskrivna skrivelser känns övermäktiga, när allt som halkat efter bara tynger och dammkattorna trulsar runt kring fötterna — då finns bara ett att göra. Strunta i alltihop och göra något som är roligt och känns lockande.

För vår del åker vi då ofta till Svärta loppmarknad. Råd att köpa något har vi ju inte — men man kan alltid titta. Där trängs gamla, halvgamla och inte alls så gamla prylar och grunkor av de mest skiftande slag. Det är så det skall vara. Då är det trivsamt att gå på upptäcktsfärd. Ibland när vi kommer är butiksdörren låst. Då går vi runt till köksdörren och knackar på. Ner kommer då Rachel — den alltid lika glada och vi får en pratstund om gamla ting. Och om mycket annat också. Till sist säger då Rachel kanske att nä nu måste jag gå upp och titta till rotmoset. Och vi fortsätter att gå runt i butiken och titta. Och hittar då både det ena och det andra som — åtminstone jag känner att jag inte kan leva utan. Ibland har jag tur. Då gäller det små ting. Men ibland kan det vara både skrymmande och svårplacerade saker. Och svårfraktade.

Sedan blev jag sjuk — det var 1906. Jag gick hemma och vankade och funderade. Då kom jag på att vi skulle ha en bod med gamla prylar. Vi fick veta att gamla Svärta Konsum stod tom. Och efter en tid fick vi hyra den.

Sedan hade vi litet bryderi med namnet. Antikbod gick inte för vi ville ha allt — även det som inte var antik. Vi trodde att det mest skulle likna en loppmarknad. Och så bestämde vi oss för Svärta Loppmarknad.

En gång frågade jag Rachel (med tillnamnet Karlsson) hur det kom sej att hon började ägna sej åt loppmarknadsbranschen. Och hennes svar var som ett eko av mina egna tankar:

— Vi har alltid i familjen tyckt om gamla saker. Vi samlade och samlade — det gick liksom inte att hejda. Vi åkte på auktioner och kom hem med alla slags gamla ting. Till sist sa vi till varann att nu får det vara stopp. Vi åker inte på en enda auktion mer. På lördag är vi hemma och jobbar i trädgård. Men på fredag läste vi auktionsannonserna och på lördag jobbade vi i trädgård en stund. Och sedan bar det iväg igen. Det var som ett gift i blodet.

Till sist hade vi köpt på oss alldeles för mycket gamla saker. Vi var som ekorrar — fick knappast plats längre i boet.

Sedan blev jag sjuk — det var 1906. Jag gick hemma och vankade och funderade. Då kom jag på att vi skulle ha en bod med gamla prylar.

Vi fick veta att gamla Svärta Konsum stod tom. Och efter en tid fick vi hyra den.

Sedan hade vi litet bryderi med namnet. Antikbod gick inte för vi ville ha allt — även det som inte var antik. Vi trodde att det mest skulle likna en loppmarknad. Och så bestämde vi oss för Svärta Loppmarknad.

En kamrat till pojkarna som även han varit besatt av gamla ting och också köpt på sej alldeles för mycket, blev kompanjon. Men numera är det Thomas — den ena av tvillingpojkar som driver det här. Och jag sköter affären. Den andra pojkens, Mats, jobbar med Tre Sekler inne i stan. Så nog ligger kärleken till gamla ting i släkten — och lusten att få jobba med dem.

Det har varit roligt många gånger — gått bra. Men den 5 oktober 1973 invigdes nya motorvägen. Vi satt uti: n för den dan. Och det var som att dra ner en rullgardin.

Efter vägomläggningen blev det lugnt. Men pojkarna hade ju sina ordinarie arbeten och jag bröt benet. Vi blev tvungna att ha stängt några månader.

Nu börjar kunderna hitta hit igen. Kanske blir det som i Småland. Där tar folk sej tid och åker litet kringelkrok för att se sej omkring.

Och framtiden — vad tror du om den för Svärta Loppmarknads del?

— Ja nu köpte vi huset förra året och skall rusta. Nu bor vi här — är här jämt. Fast ibland är dörren låst när ingen är nere i boden. Men då är det bara att gå runt huset och knacka på.

Högata vinsten skulle jag inte ha något emot att vinna. Då skulle jag köpa alla gamla, vackra saker folk har. Och sen skulle jag vilja behålla dem.

Besöket slutade med att jag köpte en gammal tavla som jag inte kunde motstå, ett vackert litet tennfat på fot, signerat Forsman, Nyköping, en miniatyrväs i engelakt porslin och ett slagbord.

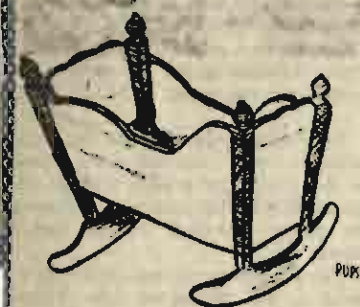
Därefter åkte vi hem för att leka ekorrar. Tala om laster...

Text och bilder:
GULLI LINDGREN

PUPSI

Svårt att motstå en gammal lykta av mässing och blått glas...

PUPSI

... för att inte tala om den gamla vaggan. Nej, den är inte aktuell för vår del. Men kanske man skulle kunna ställa ormbunken i den — i brist på annat.

PUPSI-75

NU HÄRSKAR FÖRFALLET VID 1600-TALSGRUVAN I FÖROLA

Som skogsluffare stöter man på gamla gruvhål här och var i Nyköpingstrakten. Gruvdriften har säkert betytt en hel del för Nyköping genom århundradena. Vid Förola gruva i Svärta träffar man inte bara på hål — allt finns kvar fastän numera förfallet.

Redan före 1600-talet — sägs det — fanns det något däruppe. Men någon egentlig gruvdrift påbörjades inte förrän på 1600-talet. Sedan har den varit igång i etapper.

1921 lades driften ned och allt stod still till 1949. Då började Herrängs Gruf AB från Hallstavik att läns pumpa och diamantborra. Ett helt år tog läns pumpningen.

Då det gick som bäst sysselsattes ett 40-tal man, omtalar Karl Forsberg som var Förola gruvas siste gruvfogde. Men i början på 60-talet var det riktigt illa. Då låg driften helt nere i åtta månader. Då gick gruvfogden däruppe ensam och såg till.

Gruvdriften kom sedan i gång igen men lades ned på allvar den 30 december 1966.

Ensam i ljus

En vacker höstdag ströövade vi omkring uppe vid Förola gruva med Lars-Erik Dahm som ciceron. Lars-Erik arbetade själv de sista tre åren vid gruvan och kunde berätta en del.

Gruvhålet är 280 meter men ingen drift har varit i gång så djupt. Men på 230 meter har det varit drift. Och på 200 och 180 meter. Linbocken finns kvar och där nere vid gruvängangen kan man skymta en gruvhund. En gruvhund gick upp och en gick ned mellan gruvan och gruvläven.

Därinne i gruvan finns både grupvpump, lok och vagnar kvar. Lars-Erik berättar att det sista arbetslaget lände ett stort ljus innan de för sista gången lämnade gruvan. Det måste ha varit en

Lars Erik Dahm demonstrerar den gamla krutkällaren, som är nästan helt igenrasad.

trolsk syn — det ensamma ljuset långt inne i den övergivna gruvan.

Vi går förbi förrådet, beskådar krossen och kommer så småningom till malmfickorna och anriktningsverket, som är Lars-Eriks gamla arbetsplats. — Titta, där ligger min gamla vaxduk kvar på bordet, säger han då vi kommer in i den lilla vaktturen. Här brukade vi ha blommor på bordet och dricka vårt kaffe. Anriktningsverket plockades fullt med gjutna stålkulor — sinterkulor — som sedan malde sönder malmen till slig. Sligen är slutprodukten som sedan fraktas iväg till järnverket och blir järn. Kvar blir avfallet — det söndermalda urberget.

I anriktningsverket räddade vi en skogsmus som förrirat sig ned i en plåttunna och inte kunde ta sig därifrån för egen maskin. Vi stjälpde litet på tunnan och musen kilade lättad därifrån och försvann i en av de skumma vrårna.

De stora bostadslängorna håller på att alldeles förfalla. Ställningen med barnens gungor såg dock ännu tämligen bastant ut. Men säkert har de gungat färdigt. I den ena längan kunde vem som helst få hyra sig en bostad. I den andra — det så kallade Handklaveret — bodde fyra gruvarbetarfamiljer. Högst upp fanns det dessutom två ungaris-bostäder.

Under vårt strövtåg kom vi också till den gamla krutkällaren. Den var nästan helt raserad. Hade heller inte använts till sitt ursprungliga ändamål de sista tio åren av gruvdriften. Men tidigare användes den till att förvara bergkrut och dynamit i.

Den röda arbetarlängan ser ut att ha klarat de tomma åren nägorhunda. Men väder och vind har fritt spelrum genom trasiga fönsterrutor och rutan griper omkring sig.

Innan krutet uppfanns

I äldre tider — innan krutet upp-

fanns — använde man tillmatnings-

metoden i gruvan, berättar Karl Forsberg. man eldade och hällde vatten på så att berget sprack och stenarna lossnade.

En mycket gammal masugn finns det i den så kallade Masugnsbacken ovanför det gamla, vackra kulturhuset Ullaberg. Ännu en gammal masugn finns uppe vid Masugnsjön. Där göts det i gångna tider kanoner som sedan försålades den så kallade kanonvägen till Borrvindskvarn där de borrades.

Hela gruvområdet ligger i en mycket naturskön trakt. Men allra vackrast ligger nog ändå det forna gruvfogdebostället Hybble. Huset är ännu väl bibehållet men buskvegetationen tränger på.

— Jag längtar ännu tillbaka dit ibland, säger gruvans siste fogde. Men det är svårt med vatten där. Gruvan har tagit grundvattnet — det tar lång tid innan det rättar till sej. När gruvan var i gång ronades gruvvattnet och återanvändes. Men nu — så fort det blir torrsommar finns inget vatten alls.

Ännu finns det malm i gruvan tror Karl Forsberg. Men schakten är inte moderna — de går på don, det vill säga, de lutar. Det är inte troligt att driften någonsin kommer i gång igen. Fast man vet ju aldrig...

Filminspelning

På våren 1971 var det liv och rörelse däruppe. Då var Bo Widerberg där med sitt filmsällskap och spelade in Joe Hill. Då var gruvspelet ännu i funktion så att man kunde åka en bit ned i gruvan.

Stilleheten omkring den gamla gruvan är rogvande. Svårt att tänka sig att här förts ett hektiskt och mödosamt liv till och från under århundradena. Fattigt var det säkert för det mesta. Enligt gamla böcker betalades lönerna ut i form av sill och andra naturaförmåner under första världskriget. Och så var det förmodligen även i äldre tider.

Frågan är nu vad som skall hända med den gamla gruvan. Skall allting bara stå tilla det faller ihop? Eller finns det någon annan lösning.

Text och foto:

GULLI LINDGREN

Som en stor familj

Lögning pågår i Vänliga huset.

ATT VARA EN SOM bara rusar åstad kan ha sina sidor. Tala först och tänka sen, skriva först och tänka sen (som nu) och allra värst — handla först och tänka sen. Så att plötsligt hade jag ett gammalt hus på halsen — så att säga. Och det är inte det lilla, låga drömhuset med fönsterluckor och klångrosor runt den snickarglada verandan.

Nej, stort åbakigt och grått sticker det upp med en vindsvåning ovanför grannhusen — halvgammalt, slitet och ointressant. Men den gamla byggräven som är min vän sa:

— Det är ett vänligt hus — ett trähus. Det har spröjsade fönster och stora, luftiga rum med högt i tak. På sikt kan man göra mycket för det här gamla huset. Och pengar på banken ska man inte ha. Det har dom sagt på teve. Köp huset.

Och så köpte jag huset — rusade sta bara. Som vanligt.

DET BEFANNS att det gamla husets hjärta var i ett så dåligt skick att det omedelbart måste bytas ut. Men det här med energiparlån och bidrag är en ganska lång historia så det året '74 hann gå till ända.

Men så fort helgerna på det nya året var över baxades den gamla värme pannan ut och ersattes med en ny. Operationen tog fyra dagar. Och just de dagarna ramlade kvicksilvret ned till minus 15 och däromkring. Årets kallaste dagar.

Men ingalunda klagade de snälla och tåliga hyresgästerna där de kurade vid ett ynka litet elektriskt element medan andedräkten frös till is och fingrarna valnade.

NOG ÄR DET VÄL så att vänlighet och omtanke smittar — sen spelar det ingen roll om hönan eller ägget var först. Och när Berra utan vidare tar trädgårdssaxen och går ut och klipper bakken bara för att det behövs eller krattar garn bara för att det är lördag, när Assan eller Kajsa kommer tassande med ett fat rykande, varma bullar till den som aldrig hinna baka — vem kan då vara vass hyrestant. För att inte tala om Fias små illröda, glada brev-lappar som kommer lossande genom brevlådan till lutt med "tack snälla" och "hej svejs". Och hennes glada garv när hon fick meddelande om hyreshöjning

— på vers. Bara för att det slutade med "men nog är väl höjningen ganska så liten/om man jämför den med priset på spriten".

— Första gången jag skrattar när jag får hyreshöjning, sa Fia. Och Gurra då — som gör ALLT. I natt har fyra nockpannor blåst ned. Jag tycker mej se mej fastklamrad på taknocken, trasslande med fyra nockpannor — blåfrusen och fallrädd. Nej guskelov för Gurra — han fixar det.

JUST NU sätts de snälla hyresgästernas tålamod på prov igen. Den gemensamma badstugan i källaren genomgår en ansiktslyftning. Badkaret är utlyft, takduschen nedmonterad, liksom den elektriska belysningen. Det enda som påminner om att det är en badstuga är handduschen alldeles ensam i sin krok på väggen.

När snickarn slutar för dagen sopar han upp det värsta, lyfter in en gammal balja på en pall och ställer en ljusstump på arbetsboken. Och vips går det att bada igen. Skulle någon gå förbi och råka kasta ett öga in genom det för tillfället gardinlösa fönstret där lögning pågår i en fladdrande ljuslägas sken — så bjuder vi på det.

Det susar och knäpper i de gamla värmeledningsrören och kluckar och gurglar i avloppsledningarna — huset lever. Det är också mycket lyhört.

NÄR BÅTBITNE BOSSE (som är båtbiten året om) någon gång är hemma i sin lya tar han fram dragspelet för att öva en stund. Då knacker han i golvet till Fia som bor inunder — tam ta ra tam tam, som svarar — tam ta. Då tar Fia fram gitarren och övar på samma bit. Praktiskt med ett lyhört hus och trevligt.

I god tid till jul blir badstugan färdig — och en liten bastu i avslutning till den. Då får vi alla kompensation för att vi just nu måste forcera diverse verktyg, brändstumpar och låsa ledningar för att få vatten på kroppen — och kanske ändå finnar att vi har hyvelapån mellan tårna då vi kommer upp i lägenheten igen.

Efter jul kommer snart våren — med femton meter snödroppar utefter husets långsida. Det vänliga huset lever åter igen upp till sitt namn — Snödropphuset.

PUPSI FÄRONSKROTT

Prioritet Införes i morgon den 28/12
 Rubrik *Vänligt* Sign *CP*
 Placering sidan *155* Bildtext nr
 / sp x mm Repro *65%*

VÄND!

Prioritet Införes i morgon den 28/12
 Rubrik *ett jullems* Sign *826*
 Placering sidan *155* Bildtext nr *149*
 / sp x mm Repro

Vanedjur och packåsna

VI MÄNNISKOR är i regel vanedjur. Gör mest som vi brukar i nästan allt. Går vi våra gamla, invanda cirklar. Det känns tryggt.

I snabbköpet går vi och plockar det som vi brukar plocka — gång efter gång. Tomater till exempel. Denna svenska sommar frambragte de härligaste tomater — stora, röda, saftiga.

Men nu — bara spanska tomater i snabbet sedan länge. Vi har kommit på att det GÅR att leva utan tomater. Det fick våra förfäder göra på det avlägsna 20-talet.

VARFÖR HAR VI så svårt att hålla mun. Som i går — till exempel. Det stod en dam och plockade i tomatförpackningarna.

— Dom är spanska, sa vi spontant.

— Det finns inga andra, sa damen och ia en förpackning i sin korg och gick.

Väl framme i kassan befanns det att vi hade förvandlat oss — som vanligt. Den medhavda kassen räckte inte. Den måste kompletteras med en plastpåse eller papperssäck.

— Men det skall vara en utan reklamtryck, sa vi. För det hade vi hört på radio att det SKA finnas. Bara att säga till om det. Men det fanns det alltså inte.

VARFÖR SKA JUST VI bråka. Alla andra köpte snällt sina kassar och gick ut på stan med dem för att göra reklam för en viss

livsmedelskedja.

Utan reklamtryck skulle kassen vara väl värd sitt pris. Den kan ju användas och användas igen.

Det är förvånansvärt så många kvittoremsor det ligger kvar vid kassorna. Tydligen många som inte kollat innehållet i kassen med kvittot vid hemkomsten.

De duktiga flickorna i kassorna är inte mer än människor. Och har det ofta mycket jäktigt.

EN GÅNG— TILL exempel — hade kunden före oss absolut inget kvitto med sej hem. Det satt kvar i kassaapparaten och vårt kvitto blev en fortsättning på det med belopp och allt — trettiosju och fyrtiosex. Som vi snällt betalade tillsammans med vårt eget inköp. Och upptäckte när vi kollade kvittot vid hemkomsten.

Felet rättades givetvis till dagen därpå. Men nog bör man kolla. Det är ett litet extra besvär som ligger i både kundens och butikens intresse. Det kan ju vara fel åt andra hållet också.

För övrigt är just nu den tid då vi alla går omkring som packåsnor. Jaktar runt med allt som vi tycker att vi måste hinna.

Och ändå — efter en dag i huvudstaden, där folket jaktar omkring som ännu större packåsnor så att säga — känns det riktigt avstressande att komma tillbaka. Hit till vår lilla stad. Lugna gatan direkt — kan man nästan säga. Jämförelsevis. God jul!

GULLI LINDGREN

Ett julminne

Hon sitter framför mej — långbenta Majken. Lätt glasartad blick och litet skelögd. Tänderna verkar litet insjunkna och håret är tovtigt. Men luggfrisuren är flickaktig och kinderna barnsligt rundade.

Fast det är varmt och skönt inne sitter hon ändå väl påklädd i hemstickad långkofta och ylleössan neddragen över öronen.

Silkesstrumpor har hon — fast den ena är trasig i sömmen. Och underklänningen skymtar fram med en vit brodyr i kanten.

Hennes händer är små och tittar fram litet vilset ur koftärmarna som är alldeles för långa.

Tystlåten är hon — Majken — fast munnen alltid står litet på glänt. Vill man vara kritisk så skulle man kunna tycka att hon ser en aning bakom ut.

Ingen vet exakt hur gammal hon är — men vi räknar med att hon fyller år på julafton. 51 år. Så länge sedan är det sedan hon kom till oss.

Hon kom i en låda. Bakvänd ordning alltså. Den lådan var det största av alla paket i tomtens stora säck. Där låg hon — Inbäddad i silkespapper. Blev tvärt döpt till Majken av en liten, lycklig tös som ofta sagt: — Läs JockeNickeMajken, snälla pappa.

Sedan tomten delat ut julklapparna blev han bjuden på en färdknäpp. Inget konstigt i det. Det konstiga var att han lyfte upp hela ansiktet. Och under hade han ett ansikte till med ett stort hål i. I det hålet slängde han in färdknäppen, la sedan ner det förata ansiktet igen, tackade och försvann med sin tomma säck.

Sedan den dagen har vi inte trott något vidare på tomten.

PUPSI P

Melins

5458 602